

INFORMACIJE ZA ULAGATELJE U FINACIJSKE INSTRUMENTE

SADRŽAJ

1. OSNOVNI PODACI O BANCI	3
2. KOMUNIKACIJA S KLIJENTIMA.....	4
3. SUSTAV ZAŠTITE KLIJENATA	5
4. RAZVRSTAVANJE KLIJENATA	5
5. PROCJENA PRIMJERENOSTI I PRIKLADNOSTI	7
6. INFORMACIJE O INVESTICIJSKIM USLUGAMA	8
6.1. Brokerske usluge.....	8
6.2. Izvršavanje naloga za račun Klijenata	8
6.3. Zaprimanje i prijenos naloga u svezi jednog ili više financijskih instrumenata	8
6.3.1. Brokerske usluge trgovanja s izvedenicama	9
6.4. Usluga Moj broker (WEB Trader)	9
6.5. Usluga upravljanja portfeljem.....	9
6.6. Investicijsko savjetovanje.....	9
6.7. Usluga odobravanja kredita za kupnju financijskih instrumenata (margin kredit).....	10
6.8. Usluga skrbništva	10
6.9. Trgovanje za vlastiti račun.....	11
7. POLITIKA IZVRŠAVANJA NALOGA	12
7.1. Sažetak Politike izvršavanja naloga	12
7.1.1. Opseg primjene Politike.....	12
7.1.2. Najpovoljnije izvršenje	12
7.1.3. Relevantni elementi naloga i kriteriji za utvrđivanje najpovoljnijeg izvršenja naloga Klijenta	12
8. IZVJEŠTAVANJE O STANJU IMOVINE, TROŠKOVIMA I NAKNADAMA	15
8.1. Redovno izvještavanje.....	16
8.2. Izvještavanje o troškovima i naknadama	16
9. POLITIKA UPRAVLJANJA SUKOBOM INTERESA.....	16
9.1. Okolnosti koje predstavljaju ili mogu dovesti do sukoba interesa.....	16
9.2. Postupci i mjere za sprječavanje sukoba interesa	16
10. DODATNI POTICAJI	18
11. FINANCIJSKI INSTRUMENTI I POVEZANI RIZICI	18
11.1. FINANCIJSKI INSTRUMENTI	18
11.2. RIZICI ULAGANJA	19
11.3. FINANCIJSKI INSTRUMENTI / PROIZVODI I POVEZANI RIZICI ULAGANJA.....	22
12. ODRŽIVO ULAGANJE.....	28
13. DOKAZIVANJE STATUSA OVLAŠTENE OSOBE U BANCI	29

Banka je kreirala ovaj dokument kako bi Klijente/potencijalne Klijente informirala o vrstama investicijskih usluga i rizicima ulaganja u financijske instrumente prije početka pružanja investicijskih usluga.

Tekst dokumenta usklađen je sa Zakonom o tržištu kapitala (dalje: Zakon), pratećim pravilnicima donesenim na temelju Zakona te odredbama i zahtjevima iz „Markets in Financial Instruments Directive“ 2014/65/EU, „Markets in Financial Instruments Regulation“ No 600/2014 (**MiFIR**) i Regulation No 1286/2014 (**PRIIIPs**) zajedno sa pripadajućim provedbenim i regulatornim Tehničkim standardima (sve zajedno **MiFID II**) koje su u primjeni izravno ili prenesene u hrvatsko nacionalno zakonodavstvo.

Cilj navedene regulative je dodatno povećati razinu transparentnosti i zaštite investitora na financijskim tržištima.

Klijentima odnosno potencijalnim Klijentima preporučuje se detaljno proučiti ovaj dokument prije početka korištenja investicijskih usluga Banke.

1. OSNOVNI PODACI O BANCI

Tvrtka :	Hrvatska poštanska banka, dioničko društvo
Skraćeno tvrtka:	HPB d.d.
Sjedište:	Jurišićeva ulica 4, HR - 10000 Zagreb
Internet adresa:	www.hpb.hr
Info telefon:	0800 472 472
OIB:	87939104217
MBS:	3777928
IBAN:	HR46 2390001 1070000029
SWIFT:	HPBZHR2X
REUTERS:	HPBZ
BLOOMBERG:	HPBZ
IBAN za nalogodavatelja:	
Brokerske usluge:	HR13 2390001 1300002658
Skrbništvo:	HR57 2390001 1300002545
Upravljanje portfeljem:	HR57 2390001 1300002545

Odobrenje za rad i naziv nadležnog tijela koje je izdalo prethodnu suglasnost:

Hrvatska poštanska banka d.d. (dalje: Banka) ima dozvolu za rad i pružanje bankarskih usluga izdanu od strane Hrvatske narodne banke, Trg hrvatskih velikana 3, 10000 Zagreb.

Sukladno odobrenju Hrvatske narodne banke, a uz prethodnu suglasnost Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (HANFA), Franje Račkoga 6, 10000 Zagreb, Banka je ovlaštena i registrirana za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti i s njima povezanih pomoćnih usluga definiranih u Zakonu i to:

- zaprimanje i prijenos naloga u svezi jednog ili više financijskih instrumenata,
- izvršavanje naloga za račun Klijenata,
- trgovanje za vlastiti račun,
- upravljanje portfeljem,
- investicijsko savjetovanje,
- usluge provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa,
- usluge provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa,
- pohrana i administriranje financijskih instrumenata za račun Klijenata, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge,

- davanje kredita ili zajma ulagatelju kako bi mu se omogućilo zaključenje transakcije s jednim ili više financijskih instrumenata,
- savjetovanje o strukturi kapitala, poslovnim strategijama i srodnim pitanjima, kao i savjetovanje i usluge vezane uz spajanja i stjecanja udjela u društvima,
- usluge deviznog poslovanja ukoliko su vezane uz pružanje investicijskih usluga,
- investicijsko istraživanje i financijska analiza,
- usluge vezane uz usluge provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa,
- usluge i aktivnosti s izvedenicama.

Naziv i kontakt adresa nadležnog tijela:

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga; Franje Račkoga 6, 10 000 Zagreb; telefon: +385 (0)1 6173 200, e-mail: info@hanfa.hr; web adresa: www.hanfa.hr.

2. KOMUNIKACIJA S KLIJENTIMA

Komunikacija Klijenta s Bankom kao i zaprimanje dokumenata i drugih podataka od Banke odvija se na hrvatskom jeziku.

Iznimno ukoliko je Klijent nerezident, moguća je i komunikacija na engleskom jeziku.

Komunikacija se može ostvariti osobno, putem telefona ili u elektroničkom obliku.

Prilikom ostvarivanja bilo kojeg oblika komunikacije sa Klijentom, Banka može snimati ili na bilo koji drugi način bilježiti komunikaciju, o čemu će Banka unaprijed obavijestiti Klijenta.

Sva telefonska komunikacija između Banke i Klijenta povezana s izvršenjem transakcija snima se i pohranjuje u skladu s regulatorno propisanim rokovima.

Informacije za ulagatelje dostupne su i na službenih internetskim stranicama Banke www.hpb.hr.

Podaci za kontakt	Vrsta investicijske usluge ili aktivnosti
Sektor financijskih tržišta Direkcija trgovanja i likvidnosti Strojarska 20, 10000 Zagreb Tel: +385(0)1 4805 002, +385(0)1 4888 116, + 385(0) 1 4805 040 E-mail: hpb.riznica@hpb.hr	<ul style="list-style-type: none"> • trgovanje za vlastiti račun: <ul style="list-style-type: none"> - trgovanje instrumentima tržišta novca, - trgovanje prenosivim vrijednosnim papirima, - trgovanje izvedenicama – valutne zamjene (<i>eng. swaps</i>), budućnosnice (<i>eng. futures</i>) • usluge deviznog poslovanja
Sektor financijskih tržišta Odjel brokerskih poslova Strojarska 20, 10000 Zagreb Tel. +385(0)1 4888 222, +385(0) 1 4805 005 E-mail: brokeri@hpb.hr Broj račun za uplatu sredstava: HR1323900011300002658	<ul style="list-style-type: none"> • zaprimanje i prijenos naloga u svezi s jednim ili više financijskih instrumenata • izvršavanje naloga za račun Klijenta • davanje kredita i/ili zajma za kupnju financijskih instrumenata
Sektor financijskih tržišta Odjel upravljanja imovinom Strojarska 20, 10000 Zagreb Tel. +385(0)1 4888 148 E-mail: asset@hpb.hr Broj računa za uplatu sredstava: HR5723900011300002545	<ul style="list-style-type: none"> • usluga upravljanja portfeljem • usluga investicijskog savjetovanja • savjetovanje o strukturi kapitala, poslovnim strategijama i srodnim pitanjima kao i usluge savjetovanja i usluge vezane uz spajanja i stjecanja udjela u društvima

<p>Sektor financijskih tržišta</p> <p>Odjel investicijskog bankarstva</p> <p>Strojarska 20, 10000 Zagreb</p> <p>Tel. +385(0)1 4805 028</p> <p>E-mail: investicijsko@hpb.hr</p>	<ul style="list-style-type: none"> • usluge provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa • usluge provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa • usluge vezane uz usluge provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa • ponuda strukturiranih proizvoda kroz uslugu investicijskog savjetovanja na nesamostalnoj osnovi
<p>Sektor financijskih tržišta</p> <p>Direkcija skrbništva</p> <p>Strojarska 20, 10000 Zagreb</p> <p>Tel. +385(0)1 4888 145, +385(0)1 4888 220</p> <p>E-mail: custody_hpb@hpb.hr</p> <p>Broj računa za uplatu sredstava:</p> <p>HR5723900011300002545</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pohranjivanje i administriranje financijskih instrumenata za račun Klijenata uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge

3. SUSTAV ZAŠTITE KLIJENATA

Sukladno odredbama Zakona, imovina Klijenta - financijski instrumenti i novčana sredstva u Direkciji investicijskog bankarstva i Direkciji skrbništva - vodi se na posebnim računima odvojeno od imovine Banke.

Banka financijske instrumente Klijenta drži na računima otvorenima kod ovlaštenih depozitorija.

Banka može imovinu Klijenata držati i na računima kod globalnih i lokalnih skrbnika na zbirnom računu za pohranu. Prilikom odabira i periodične procjene globalnih i lokalnih skrbnika kojima povjerava imovinu Klijenata na pohranu, Banka provjerava da li imaju odobrenje lokalnih regulatornih tijela za pružanje usluga te da primjenjuju najviše standarde u smislu regulatorno propisanih obveza zaštite imovine Klijenata koje vrijede na području Europske unije te da imaju uređene sustave za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma.

Navedena imovina nije vlasništvo Banke, ne ulazi u Bančinu imovinu niti u likvidacijsku ili stečajnu masu niti može biti predmet ovrhe u vezi s potraživanjima prema Banci. Banka vodi evidencije i račune na način koji omogućuje da neodgodivo u svakom trenutku može razlučiti imovinu koju drži za jednog Klijenta od imovine ostalih Klijenata i imovine same Banke.

Radi zaštite Klijenata osnovan je Fond za zaštitu ulagatelja koji je namijenjen zaštititi tražbina Klijenata u slučaju kada član Fonda nije u mogućnosti ispuniti obvezu prema Klijentu.

Banka je obveznik članstva u Fondu za zaštitu ulagatelja. Najveći osigurani iznos po Klijentu člana Fonda je 20.000 eura. Fondom za zaštitu ulagatelja upravlja Operater fonda kojemu odobrenje za obavljanje poslova izdaje HANFA.

Više informacija o Fondu za zaštitu ulagatelja možete pronaći na internetskoj stranici www.skdd.hr.

4. RAZVRSTAVANJE KLIJENATA

U skladu s važećim propisima, Banka je dužna Klijente s obzirom na njihovo znanje i iskustvo u području ulaganja, financijsku situaciju i ulagačke ciljeve, razvrstati na **profesionalne i male ulagatelje** s ciljem osiguranja većeg stupnja zaštite i bolje informiranosti malih ulagatelja Banka će upozoriti ulagatelje na sve rizike koji proizlaze iz ulaganja u tražene ili ponuđene financijske instrumente.

Profesionalni ulagatelji

Profesionalnim ulagateljem Banka će smatrati Klijenta koji posjeduje dovoljno iskustva, znanja i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj procjeni s time povezanih rizika.

Profesionalnim ulagateljem smatraju se:

- subjekti koji djelovanjem na financijskom tržištu podliježu obvezi odobrenja i/ili nadzora regulatornog tijela: investicijska društva, kreditne institucije, ostale financijske institucije, društva za osiguranje, subjekti za zajednička ulaganja i njihova društva za upravljanje, društva za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinski fondovi, mirovinska osiguravajuća društva, trgovci robom i izvedenicama na robu, lokalna društva i ostali institucionalni ulagatelji,
- pravne osobe koje, u odnosu na prethodnu poslovnu godinu, zadovoljavaju najmanje dva od sljedećih uvjeta:
 - ukupna aktiva iznosi najmanje 20 milijuna eura,
 - neto prihod u iznosu od najmanje 40 milijuna eura,
 - kapital u iznosu od najmanje 2 milijuna eura,
- nacionalne i regionalne vlade, javna tijela za upravljanje javnim dugom, središnje banke, međunarodne i nadnacionalne institucije kao što su Svjetska Banka, IMF, ECB, EIB i ostale slične međunarodne organizacije,
- ostali institucionalni ulagatelji čija je osnovna aktivnost investiranje u financijske instrumente koji ne podliježu obvezi odobrenja ili nadzora za djelovanje na financijskom tržištu od strane nadležnog tijela.

Klijenti koji su razvrstani kao profesionalni ulagatelji dužni su pisanim putem obavijestiti Banku o svim promjenama koje bi mogle utjecati na kategoriju u koju su razvrstani kako bi Banka mogla poduzeti odgovarajuće mjere i ispuniti obveze koje ima prema Klijentima koji nisu razvrstani kao profesionalni ulagatelji.

Ukoliko Klijent koji je klasificiran kao profesionalni ulagatelj želi promjenu svog statusa, obavezan je dostaviti Banci e-mailom pisani zahtjev za promjenom statusa, kako bi ostvario veći stupanj zaštite i informiranosti.

Mali ulagatelji

Svi ostali Klijenti koji ne ispunjavaju uvjete potrebne za dobivanje statusa profesionalnog ulagatelja smatraju se **malim ulagateljima**. Prilikom pružanja usluga malim ulagateljima Banka će primjenjivati Pravila poslovnog ponašanja kojima se osigurava veći stupanj zaštite i informiranosti, a pojašnjenje stupnja zaštite detaljno je opisano u *Dodatku 2 Općih uvjeta poslovanja s financijskim instrumentima*, koji čini sastavni dio Općih uvjeta. ([https://www.hpb.hr/UserDocslImages/investicijsko-bankarstvo/Naknade-2023/DODATAK%202%20Op%C4%87im%20uvjetima%20-%20Opis%20tretmana%20\(stupnja%20za%C5%A1tite\)%20malih%20i%20profesionalnih%20ulagatelja.pdf](https://www.hpb.hr/UserDocslImages/investicijsko-bankarstvo/Naknade-2023/DODATAK%202%20Op%C4%87im%20uvjetima%20-%20Opis%20tretmana%20(stupnja%20za%C5%A1tite)%20malih%20i%20profesionalnih%20ulagatelja.pdf)).

Profesionalni ulagatelji na zahtjev

Kada Klijent koji je klasificiran kao mali ulagatelj želi promjenu svog statusa i klasifikaciju kao profesionalni ulagatelj obavezan je dostaviti Banci pisani zahtjev za promjenom statusa te dokazati da ispunjava barem dva od sljedećih uvjeta:

- Klijent je, na tržištu kapitala na kojem se trguje financijskim instrumentima za koje želi dobiti status profesionalnog ulagatelja, izvršio prosječno 10 transakcija značajne vrijednosti, unutar svakog tromjesečja, unatrag godine dana,
- veličina Klijentovog portfelja financijskih instrumenata je veća od 500.000,00 eura,
- klijent radi ili je radio u financijskom sektoru najmanje godinu dana na profesionalnoj poziciji koja pretpostavlja znanje o planiranim transakcijama ili uslugama.

Nakon što klijent dokaže Banci da ispunjava dva od gore navedenih uvjeta, Klijent je dužan ispuniti Upitnik – zahtjev za status profesionalnog ulagatelja, na temelju kojeg će Banka procijeniti može li klijent donijeti investicijsku odluku i razumjeti rizike povezane s određenom transakcijom ili uslugom. Navedena procjena će obuhvatiti stručnost, iskustvo i znanje klijenta.

Ukoliko Banka procijeni da klijent može donijeti investicijsku odluku, Banka može prema Klijentu postupati kao prema profesionalnom ulagatelju. Banka će u tom slučaju klijenta pisanim putem jasno upozoriti na prava i zaštitu koju Klijent gubi odabirom statusa profesionalnog ulagatelja, a klijent će u pisanom obliku potvrditi da je svjestan posljedica gubitka prava i zaštite malog ulagatelja.

Kvalificirani nalogodavatelji

Kvalificirani nalogodavatelj je potkategorija profesionalnog ulagatelja određena člankom 116. Zakona. Kvalificiranim nalogodavateljima smatraju se:

- investicijska društva,
- kreditne institucije,
- društvo za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinski fondovi,
- društvo za osiguranje,
- UCITS fond i društvo za upravljanje UCITS fondom,

- druga financijska institucija koja podliježe obvezi ishođenja odobrenja za rad prema posebnim propisima ili čije je poslovanje uređeno zakonodavstvom Europske unije,
- nacionalna vlada i javno tijelo za upravljanje javnim dugom i središnja banka te
- nadnacionalna organizacija.

Banka će kvalificirane nalogodavatelje tretirati kao profesionalne ulagatelje, osim ukoliko oni sami u skladu sa *Člankom 17. Općih uvjeta poslovanja s financijskim instrumentima* ne dostave pisani zahtjev za promjenom statusa kako bi ostvarili veći stupanj zaštite i informiranosti.

5. PROCJENA PRIMJERENOSTI I PRIKLADNOSTI

Procjena primjerenosti

U slučaju pružanja *usluge upravljanja portfeljem ili investicijskog savjetovanja*, Banka je dužna procijeniti primjerenost ulaganja i odrediti ulagački profil Klijenta. U tu svrhu Banka će prikupiti podatke o znanju i iskustvu Klijenta na području ulaganja na tržištu kapitala, o financijskoj situaciji uključujući sposobnost da podnosi gubitke, njegove investicijske ciljeve uključujući prihvatljivi rizik za klijenta i sve preferencije u pogledu održivosti kako bi mogla preporučiti investicijske usluge i financijske instrumente koji su primjereni Klijentu i utvrdila može li Klijent podnijeti rizike koji prate ulaganje u financijske instrumente.

Kada se radi o pružanju usluge investicijskog savjetovanja profesionalnom ulagatelju, Banka ima pravo pretpostaviti da spomenuti Klijent ima potrebno znanje i iskustvo za razumijevanje rizika povezanih s uslugom koja mu se pruža te da može podnijeti sve povezane investicijske rizike u skladu s ulagačkim ciljevima ulagatelja.

Prilikom pružanja usluga investicijskog savjetovanja ili upravljanja portfeljem Banka će, uzimajući u obzir prirodu i opseg usluge, procijeniti jesu li usluga i financijski instrumenti primjereni za Klijenta, na način da će procjena naročito obuhvaćati:

- usklađenost transakcije s ulagačkim ciljevima Klijenta,
- mogućnost/sposobnost Klijenta da podnese rizike ulaganja zajedno sa njegovim preferencijama u pogledu održivosti, a koji proizlaze iz transakcija i
- znanje i iskustvo Klijenta dostatno za razumijevanje rizika povezanih s uslugom koja mu se pruža.

U tu svrhu Banka će prikupiti podatke o ulagačkim ciljevima Klijenta, njegovoj financijskoj situaciji te znanju i iskustvu na području ulaganja.

Ako prilikom pružanja usluge investicijskog savjetovanja ili upravljanja portfeljem Banka iz bilo kojeg razloga ne prikupi potrebne podatke, Banka neće preporučiti investicijsku uslugu ili financijski instrument Klijentu i/ili potencijalnom Klijentu.

Ako prilikom pružanja usluge investicijskog savjetovanja ili upravljanja portfeljem niti jedna usluga ili financijski instrument nisu primjereni za Klijenta, što uključuje i to da prema potrebi ne ispunjavaju preferencije klijenta ili potencijalnog klijenta u pogledu održivosti Banka neće preporučiti ili donijeti odluku o trgovanju u vezi s istima.

Ukoliko ne prikupi potrebne informacije ili ako procijeni da usluga ili financijski instrument nisu primjereni za Klijenta, Banka neće pružiti investicijsku uslugu ili preporučiti financijski instrument.

Procjena prikladnosti

Banka je dužna prilikom pružanja investicijskih usluga koje su vezane za kompleksne financijske instrumente (osim usluge upravljanja portfeljem i investicijskog savjetovanja) napraviti procjenu prikladnosti investicijske usluge ili proizvoda za Klijenta malog ulagatelja. Banka provodi procjenu prikladnosti Klijenta temeljem podataka o znanju i iskustvu Klijenta u vezi tražene usluge ili proizvoda koje prikuplja u Upitniku za procjenu prikladnosti. U slučaju Klijenta profesionalnog ulagatelja ili kvalificiranog nalogodavatelja Banka može razumno pretpostaviti da Klijent ima relevantno iskustvo i znanje o predmetnom financijskom instrumentu ili uslugama.

Ukoliko Banka na temelju podataka Klijenta procijeni da proizvod ili usluga nisu za njega prikladni, na izričit zahtjev Klijenta, može pružiti investicijsku uslugu. Pritom je dužna Klijenta upozoriti na okolnost da proizvod ili usluga nisu prikladni za njega. Klijenti koji žele koristiti uslugu koja nije prikladna za njih potpisuju Izjavu o ulaganju na inicijativu Klijenta.

Također, ukoliko Klijent Banci ne želi dati potrebne podatke za procjenu znanja i iskustva, Banka na izričit zahtjev Klijenta može pružiti investicijsku uslugu. Pritom ga je dužna upozoriti da nije u mogućnosti utvrditi jesu li određene investicijske usluge ili proizvodi za njega prikladni.

Banka ne provodi procjenu prikladnosti prilikom pružanja investicijskih usluga isključivo na inicijativu Klijenta ili potencijalnog Klijenta koje se sastoje isključivo od zaprimanja i prijenosa ili izvršavanja naloga za račun Klijenta, s ili bez pomoćnih usluga, koje su inicirane od strane Klijenta (tzv. „Execution only“) kada se usluga odnosi na nekompleksne instrumente:

- dionice uvrštene za trgovanje na uređenom tržištu,
- instrumente novčanog tržišta,
- obveznice ili druge oblike sekuritiziranog duga, osim onih u koje su ugrađene izvedenice,
- udjele u otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i
- ostale jednostavne financijske instrumente.

Klijent u navedenom slučaju ne uživa zaštitu u skladu sa mjerodavnim pravilima poslovnog ponašanja.

6. INFORMACIJE O INVESTICIJSKIM USLUGAMA

Detaljne informacije o financijskim instrumentima i uslugama Banka pruža ulagateljima kroz Opće uvjete poslovanja s financijskim instrumentima i pripadajuće dodatke Općim uvjetima koji su objavljeni na internetskim stranicama Banke www.hpb.hr.

<https://www.hpb.hr/UserDocsImages/investicijsko-bankarstvo/Naknade-2023/Op%C4%87%20uvjeti%20poslovanja%20s%20financijskim%20instrumentima.pdf>

Banka će redovito, na unaprijed dogovoreni način, informirati Klijente o svim izmjenama Općih uvjeta i načina na koji pruža investicijske usluge Klijentu.

Prije zaključivanja transakcija s financijskim instrumentima Klijent će prije sklapanja usluge (na tzv. ex ante osnovi) dobiti informacije o troškovima i naknadama financijskih usluga i stjecanja pojedinog financijskog instrumenta.

Ovisno o proizvodu i vrsti investicijske usluge te informacije će biti dostavljene Klijentu u standardnoj ili personaliziranoj formi.

Klijent će nakon izvršenja usluge/transakcije/naloga (na tzv. ex post osnovi) dobiti informacije o svim troškovima nakon što su transakcije izvršene, u obliku i dinamikom koju nalaže Zakon.

Potvrde izvršenja naloga i zaključnice transakcija će biti dostavljene Klijentu prema dogovoru, najkasnije sljedeći radni dan ili dan nakon što Banka dobije zaključnicu od strane treće osobe gdje je transakcija izvršena.

Klijentu će se također dostavljati redoviti izvještaj o stanju vrijednosnih papira.

Banka pruža sljedeće investicijske usluge:

6.1. Brokerske usluge

Brokerska usluga je usluga koju Banka pruža Klijentu koji želi kupiti ili prodati financijske instrumente na temelju Naloga Klijenta.

Zakonom je definirana kao:

- izvršavanje naloga za račun Klijenata – a što podrazumijeva postupanje Banke s ciljem zaključivanja ugovora o kupnji ili prodaji jednog ili više financijskih instrumenata za račun Klijenta,
- zaprimanje i prijenos naloga u svezi jednog ili više financijskih instrumenata – što podrazumijeva postupanje Banke s nalogom Klijenta na način da ga zaprima Banka, ali ga ona ne izvršava već ga prosljeđuje drugim subjektima na izvršenje.

Obje navedene aktivnosti Banka može pružiti Klijentu i vezano na izvedenice, poput onih gdje Banka pruža uslugu izvršavanja naloga za kupnju/prodaju opcija, a istovremeno obavlja i uslugu kupnje/prodaje robe koja je temelj opcije.

6.2. Izvršavanje naloga za račun Klijenata

Klijent - mali ulagatelj i Banka sklapaju Ugovor o obavljanju brokerskih poslova kojim se Banka obvezuje u svoje ime, a za račun Klijenta, obavljati poslove kupnje i prodaje financijskih instrumenata sukladno zadanim nalogima, a Klijent se obvezuje plaćati brokersku naknadu i ostale troškove s osnova obavljanja usluge.

6.3. Zaprimanje i prijenos naloga u svezi jednog ili više financijskih instrumenata

Banka može za malog ulagatelja obavljati i poslove zaprimanja i prijenosa naloga u svezi jednog ili više financijskih instrumenata što znači da Banka zaprima nalog Klijenta, ali ga ona ne izvršava već ga prosljeđuje drugim subjektima na izvršenje. Banka ne mora biti član uređenog tržišta ili Multilateralne Trgovinske Platforme (dalje: MTP) na kojoj je određeni financijski instrument uvršten, već može zaprimljeni nalog Klijenta prenijeti drugom investicijskom društvu koje pruža uslugu izvršenja naloga i član je uređenog tržišta ili MTP-a.

Banka može prenijeti Nalog na izvršenje i subjektima na inozemnim tržištima kapitala pod uvjetom da je Banka osigurala i zadovoljila sve zakonske i ostale potrebne preduvjete. Za korištenje navedene usluge na inozemnim tržištima Klijent - mali ulagatelj i Banka sklapaju Ugovor o brokerskom poslovanju i Ugovor o skrbništvu nad

vrijednosnim papirima. Brokerske naknade i ostali troškovi s osnova obavljanja usluge na inozemnom tržištima kao i popis istih definirani su Odlukom o naknadama Banke (dalje: Cjenikom Banke), koji je dostupan u poslovnim prostorijama Banke u kojima se pružaju investicijske usluge te na internetskoj stranici Banke [www.hpb.hr \(https://www.hpb.hr/UserDocsImages/investicijsko-bankarstvo/Naknade-2023/Brokerske%20naknade%20-%20Dvojni%20prikaz%20EUR%20i%20HRK%20.pdf\)](https://www.hpb.hr/UserDocsImages/investicijsko-bankarstvo/Naknade-2023/Brokerske%20naknade%20-%20Dvojni%20prikaz%20EUR%20i%20HRK%20.pdf).

6.3.1. Brokerske usluge trgovanja s izvedenicama

Brokerske usluge trgovanja s izvedenicama odnose se na temeljnu imovinu izvedenica (roba, imovina, prava, obveze, indeksi). Primjerice, kada Banka pruža uslugu izvršavanja naloga za kupnju/prodaju opcija, a istovremeno obavlja i uslugu kupnje/prodaje robe koja je temelj opcije.

Budući da se radi o izvedenicama koje se smatraju kompleksnim financijskim instrumentima Banka će prvo izvršiti procjenu je li predmetna transakcija prikladna za klijenta (popunjavanje Upitnika prikladnosti) s obzirom na znanje i iskustvo Klijenta.

Ukoliko se predmetnom procjenom pokaže da je financijski instrument prikladan za Klijenta Banka i Klijent sklapaju Ugovor o brokerskom poslovanju (za domaće i za strano tržište) pod uvjetom da su ispunjeni svi potrebni preduvjeti za trgovanje. Svi troškovi i naknade vezani za usluge s izvedenicama definirani su Cjenikom Banke i Ugovorom.

6.4. Usluga Moj broker (WEB Trader)

Za Klijente koji žele sami trgovati vrijednosnim papirima Banka nudi uslugu Moj broker – Web Trader. Usluga Klijentu omogućuje zadavanje naloga kupnje/prodaje financijskih instrumenata na ZSE, otkazivanje ili mijenjanje naloga, provjeru stanja vlastitog portfelja putem interneta, uvid u stanje i promete vlastitog brokerskog računa, pregled cijena dionica na ZSE s 10 najboljih ponuda na burzi, a sve u realnom vremenu neovisno o radnom vremenu brokera Banke. Za korištenje usluge potrebno je popuniti Upitnik za klijente, te potpisati Ugovor o brokerskom poslovanju, kao i Ugovor o korištenju „Moj broker- Web Trader“ usluge.

6.5. Usluga upravljanja portfeljem

Usluga upravljanja portfeljem je osnovna investicijska usluga koja uključuje jedan ili više financijskih instrumenata na individualnoj i diskrecijskoj osnovi na temelju ovlaštenja Klijenta, a uređuje se Ugovorom o upravljanju portfeljem.

Uslugu upravljanja portfeljem Banka će pružati samo onim Klijentima koji su u mogućnosti uplatiti najmanje minimalni iznos ulaganja u skladu s diskrecijskom odlukom Banke.

Prije zaključenja ugovora te procjene primjerenosti za Klijenta, a sukladno njegovom znanju, iskustvu, financijskoj situaciji i ulagačkim ciljevima, uključujući prihvatljivi rizik za klijenta i sve preferencije u pogledu održivosti, Klijent i Banka zajednički dogovaraju i definiraju strategiju ulaganja portfelja.

6.6. Investicijsko savjetovanje

Usluga investicijskog savjetovanja podrazumijeva davanje osobnih preporuka Klijentu, na njegov zahtjev ili na inicijativu Banke, u pogledu jedne ili više transakcija s financijskim instrumentima pri čemu konačnu odluku o kupnji/prodaji financijskog instrumenta donosi isključivo Klijent na temelju posebnog ugovora. U sklopu investicijskog savjetovanja Banka razmatra čitav niz financijskih instrumenata primjerenih profilu Klijenta te investicijsko savjetovanje pruža na neovisnoj osnovi.

Osobna preporuka predstavlja preporuku da se poduzme jedna od sljedećih aktivnosti:

- kupnja, prodaja, upis, zamjena, nazadkupnja, držanje ili preuzimanje obveze na upis određenog financijskog instrumenta,
- izvršavanje ili neizvršavanje prava koja proizlaze iz određenog financijskog instrumenta za kupnju, prodaju, upis, zamjenu, ili nazadkupnju financijskog instrumenta.

Prije pružanja usluge investicijskog savjetovanja izvršit će se procjena primjerenosti usluge/financijskog instrumenta. Po potpisivanju Ugovora o investicijskom savjetovanju i izvršenoj uplati naknade određene Cjenikom Banke, pristupa se izradi Osobne preporuke te se Klijentu uručuje primjerak iste.

Investicijsko savjetovanje obavlja se uz osobni kontakt s licenciranim investicijskim savjetnikom u poslovnim prostorijama Banke ili na zahtjev Klijenta na drugom mjestu. Iznimno, moguće je, na zahtjev Klijenta, investicijsko savjetovanje telefonskim putem ukoliko je izrađen ulagački profil Klijenta. U slučaju investicijskog savjetovanja telefonskim putem, osobna preporuka će se Klijentu dostaviti poštom ili e-mailom. Na temelju osobne preporuke, Klijent sam donosi odluku o ulaganju te se upozorava na rizike iz *Dodatka 1 Općim uvjetima - Vrste i značajke financijskih instrumenata i s njima povezanih rizika, odnosno iz Točke 11. ovih Informacija za ulagatelje*, kao i na mogućnost da Banka, zaposlenici i sve povezane osobe imaju ili mogu imati u vlasništvu financijske instrumente koji su predmet osobne preporuke.

Investicijskim savjetovanjem ne smatraju se analize koje Banka izrađuje i distribuira javnosti.

6.6.1. Investicijsko savjetovanje na nesamostalnoj osnovi – ponuda strukturiranih proizvoda malim ulagateljima

Banka pruža tzv. **nesamostalno investicijsko savjetovanje** za male ulagatelje u okviru usluga Direkcije investicijskog bankarstva, za ograničeni broj kompleksnih financijskih instrumenata - **strukturiranih proizvoda** od svog ugovornog partnera Société Générale, Boulevard Haussmann 29, 75009 Paris, France, koji izdaje spomenute financijske instrumente.

Usluga se sastoji od nesamostalnog investicijskog savjetovanja za male ulagatelje, odnosno pružanja informacija o strukturiranim proizvodima, zaprimanja zahtjeva za upis jednog ili više strukturiranog proizvoda za račun klijenta investicijskog bankarstva te prijenos zahtjeva za upis jednog ili više strukturiranih proizvoda izravno izdavatelju tih proizvoda na izvršenje.

Za korištenje navedene usluge Klijent - mali ulagatelj i Banka sklapaju Ugovor o pružanju investicijskih usluga vezanih za upis i prodaju kompleksnih financijskih instrumenata i Ugovor o skrbništvu.

Prije ugovaranja usluge Banka će razvrstati Klijenta u skladu s točkom 4. te putem procjene primjerenosti usluge/prikladnosti instrumenta utvrditi razinu znanja i iskustva, investicijske ciljeve uključujući prihvatljivi rizik i sve preferencije u pogledu održivosti, te sposobnosti podnošenje gubitka u odnosu na kompleksne financijske instrumente.

Vezano za ponudu strukturiranih proizvoda, Banka prima dodatni poticaj (naknadu) za distribuciju strukturiranih proizvoda od proizvođača Société Générale. Informacije o naknadama za distribuciju i dodatnim poticajima, kao i sve relevantne informacije vezane za izdanje strukturiranih proizvoda, uključujući i, prema potrebi, čimbenike održivosti uzete u obzir u postupku odabira financijskih instrumenata dostupni su u dokumentima s ključnim informacijama za ulagatelje – KID (Key Information Document) za svaku pripadajuću tranšu proizvoda, kao i u pratećim propagandnim materijalima.

Klijent, uz cijenu upisa strukturiranog proizvoda, također plaća naknadu za skrbništvo, a u slučaju prijevremenog otkupa proizvoda (prodaje proizvoda prije dospeljeća) plaća naknadu za brokerske usluge.

Detaljnije informacije o strukturiranim proizvodima u ponudi Banke dostupne su na internetskim stranicama Banke (<https://www.hpb.hr/hr/strukturirani-proizvodi/6675>).

6.7. Usluga odobravanja kredita za kupnju financijskih instrumenata (margin kredit)

Banka će Klijentima odobravati kratkoročne kredite za kupnju financijskih instrumenata (dalje: Margin kredit). Za korištenje navedene usluge Klijent - mali ulagatelj i Banka sklapaju Ugovor o brokerskom poslovanju, Ugovor o margin kreditu, kao i Ugovor o skrbništvu. Informacije o uvjetima odobravanja kredita, obveznoj dokumentaciji, načinu korištenja kredita i dr. propisani su **Općim uvjetima za odobravanje kratkoročnih kredita za kupnju financijskih instrumenata** koji su dostupni na internetskim stranicama Banke

(<https://www.hpb.hr/UserDocImages/investicijsko-bankarstvo/Naknade-2023/Op%C4%87i%20uvjeti%20za%20odobravanje%20margin%20kredita.pdf>).

6.8. Usluga skrbništva

Banka pruža Klijentima uslugu skrbništva koja uključuje pohranu i administriranje financijskih instrumenata za račun Klijenata kao i aktivnosti vezane za: upravljanje novčanim sredstvima, odnosno instrumentima osiguranja, mogućnost ostvarivanja određenih prava za Klijenta poput korporativnih akcija ili glasanja na glavnoj skupštini.

Banka u svojim knjigama vodi evidencije i račune za svakog klijenta na način koji omogućava u svakom trenutku, bez odgode, razlučivanje imovine jednog klijenta od imovine ostalih klijenata kao i imovine same Banke.

Novčana sredstva uplaćena sa svrhom namire kupnje/prodaje financijskih instrumenata drže se na računu posebnih namjena kod Banke, te ne ulaze u Bančinu imovinu niti u likvidacijsku ili stečajnu masu, niti mogu biti predmetom ovrhe u svezi s potraživanjima prema Banci.

Financijske instrumente izdavatelja iz RH koji su uvršteni u depozitorij Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. (SKDD) Banka drži, u skladu sa zakonom propisanim uvjetima i tržišnoj praksi, na skrbničkom računu (ima) otvorenim kod SKDD. Banka financijske instrumente klijenta koji su uvršteni u SKDD u pravilu drži na zbirnom skrbničkom računu ukoliko primjenjiva regulativa ne predviđa držanje financijskih instrumenata na skrbničkim računima na ime klijenta te ukoliko klijent ne zatraži drugačije u pisanom obliku..

Inozemne financijske instrumente klijenta, Banka drži kod renomiranih trećih strana na odvojenim računima u evidencijama trećih strana, odvojenim od financijskih instrumenata Banke kao i financijskih instrumenata trećih strana a sve sukladno zakonski propisanim uvjetima i tržišnoj praksi. Podaci o trećim stranama/podskrbnicima kod kojih se pohranjuju financijski instrumenti klijenata nalaze se u *Dodatku 4 Općim uvjetima poslovanja s financijskim instrumentima*, objavljenima na internetskim stranicama Banke

<https://www.hpb.hr/UserDoc/Images/investicijsko-bankarstvo/brokeri/DODATAK%204%20OU%20-%20Popis%20tre%C4%87ih%20strana.pdf>.

Bez prethodne izričite pisane suglasnosti Klijenta niti Banka niti podskrbnik neće upotrebljavati financijske instrumente Klijenta pohranjene na zbirnom skrbničkom računu za vlastiti račun ili za račun drugih Klijenata te je korištenje tih financijskih instrumenata ograničeno na točno određene uvjete s kojima se Klijent izričito usuglasio.

6.8.1. Pohrana imovine na zbirnim skrbničkim računima

Zbirni skrbnički račun je skrbnički račun na kojemu se drže financijski instrumenti više različitih klijenata a Banka u svojim evidencijama vodi točnu evidenciju vlasnika pojedinog financijskog instrumenta. Pohrana financijskih instrumenata na zbirnim računima definirana je i samim Ugovorom o skrbništvu potpisom kojeg Klijent daje suglasnost za takvu pohranu vrijednosnih papira. Rizik koji nosi pohrana na zbirnim skrbničkim računima može nositi određene rizike koje Banka umanjuje redovitim usklađenjem svojih internih evidencija sa evidencijama Trećih strana, te adekvatnim nadzorom i prijenosom imovine Klijenta. Svi rizici vezani za pohranu putem zbirnih računa detaljno su objašnjeni u Općim uvjetima poslovanja s financijskim instrumentima i u Informacijama o skrbništvu, dostupnim na službenim internetskim stranicama Banke.

Banka i Klijent potpisuju Ugovor o skrbništvu nad vrijednosnim papirima. Naknade i ostali troškovi s osnova obavljanja usluga skrbništva definirani su Cjenikom Banke i Ugovorom. *Cjenik skrbničkih usluga dostupan je na internetskim stranicama Banke*

<https://www.hpb.hr/UserDoc/Images/investicijsko-bankarstvo/Naknade-2023/Skrbni%C4%8Dke%20naknade%202023%20-%20dvojni%20prikaz%20EUR%20HRK.pdf>.

6.9. Trgovanje za vlastiti račun

Banka određene naloge može izvršavati i trgujući za vlastiti račun uzimajući u obzir financijske instrumente i likvidnost tržišta ili u situacijama kada Banka djeluje kao Pružatelj likvidnosti ili Sistematski internalizator za određenu vrstu instrumenta. Ukoliko zaprimi zahtjev za kotacijom cijene (trgovanje po principu RFQ), Banka će pružiti cijenu koja će na najbolji mogući način odražavati tržišnu cijenu uzimajući u obzir i karakteristike financijskog instrumenta, tržišta, rizika i pozicije Banke u istom instrumentu.

U navedenim slučajevima Banka smatra da je javno objavljena ili na zahtjev Klijenta pružena cijena ujedno i fer cijena.

U takvim slučajevima Klijent je upoznat da postoji rizik druge ugovorne strane što znači da je u tom slučaju Banka druga ugovorna strana i obvezna je izvršiti ugovorenu obvezu.

Banka zadržava diskrecijsko pravo ne zaprimiti zahtjev za kotacijom cijene (trgovanje po principu RFQ) te u tom slučaju nije dužna ispuniti obvezu izvršenja naloga.

6.9.1. Poslovanje s izvedenicama kroz trgovanje za vlastiti račun

U slučaju trgovanja s izvedenicama (FX Swap, FX Forward i dr. ugovori koji se odnose na kamatne stope, valute i sl.) Banka nudi investicijske usluge bez savjetovanja koje klijent ugovara s Bankom na vlastitu inicijativu. Budući da se radi o kompleksnim financijskim instrumentima Banka će izvršiti procjenu je li predmetna transakcija prikladna za klijenta (popunjavanje Upitnika prikladnosti) s obzirom na znanje i iskustvo osobe koja sklapa transakciju u ime klijenta.

U pojedinim slučajevima, Banka može ponuditi i uslugu investicijskog savjetovanja za izvedenice. Takvo savjetovanje Banka pruža na nesamostalnoj osnovi zbog ograničenog raspona proizvoda na transakcije s izvedenicama koje je razvila Banka. Savjete o takvim transakcijama Banka može dati kada klijent zahtijeva takvu transakciju u svrhu zaštite od rizika. Pri tom će klijent ispuniti Upitnik o primjerenosti kojim Banka provjerava je li usluga primjerena (a izvedenica prikladna) za klijenta, a u svrhu prikupljanja informacija o klijentovim ciljevima ulaganja i toleranciji na rizike.

Za profesionalne ulagatelje Banka pretpostavlja da imaju potrebno znanje i iskustvo za provođenja transakcija s OTC izvedenicama te razumijevanje relevantnih rizika.

Troškovi proizvoda koji nastaju pri sklapanju transakcija s OTC izvedenicama iskazani su u Dokumentu s ključnim informacijama – tzv. KID (Key Information Document), koji se objavljuju na internetskoj stranici Banke. KID-ovi su generičke naravi, u odnosu na relevantne skupine ili podskupine tih transakcija, i prikazuju maksimalne troškove koji mogu nastati, ovisno o klijentu i uvjetima transakcije. Troškovi su navedeni u postotnom i apsolutnom iznosu izračunatom na temelju pretpostavljenog zamišljenog iznosa transakcije od EUR 10.000.

Banka neće naplatiti dodatne troškove proizvoda ili usluga u vezi s OTC izvedenicama, osim ako prethodno ne obavijesti klijenta o tome.

7. POLITIKA IZVRŠAVANJA NALOGA

Politika izvršavanja naloga (dalje: Politika) je akt Banke koji propisuje procedure i postupke primjenom kojih će Banka nastojati omogućiti postizanje najboljeg mogućeg ishoda pri izvršavanju naloga nalogodavatelja/Klijenta, u skladu s člankom 121. Zakona i člankom 66. Delegirane uredbe (EU) br. 2017/565. Politika detaljno opisuje načine izvršavanja naloga te prikazuje odgovarajuća mjesta trgovanja za pojedine kategorije naloga. Cjelokupna Politika izvršavanja naloga objavljena je na internetskim stranicama Banke (<https://www.hpb.hr/UserDocsImages/investicijsko-bankarstvo/POLITIKA%20IZVR%C5%A0AVANJA%20NALOGA%202022%20.pdf>).

Prije izvršavanja naloga, Klijent putem Upitnika za klijente i ugovora daje suglasnost na Politiku koja predstavlja sastavni dio ugovorne dokumentacije.

7.1. Sažetak Politike izvršavanja naloga

U Sažetku su izdvojeni najbitniji elementi Politike, ali je za razumijevanje svih postupaka i procedura koje Banka provodi uputno upoznati se s Politikom i Prilozima Politici koji su njezin sastavni dio.

7.1.1. Opseg primjene Politike

Politika pruža informacije o postupcima Banke kod izvršavanja i/ili prijenosa naloga i transakcija za nalogodavatelja/Klijenta te se primjenjuje u slučajevima kada Banka takve naloge izvršava trgujući za vlastiti račun, prilikom zaprimanja, izvršenja i prijenosa naloga za kupnju ili prodaju financijskih instrumenata Klijenata, kao i u slučajevima kada za usluge investicijskog savjetovanja na nesamostalnoj ili neovisnoj osnovi i upravljanja portfeljem zadaje ili prenosi naloge u ime svojih Klijenata.

7.1.2. Najpovoljnije izvršenje

Prilikom izvršenja naloga Klijenata u financijskim instrumentima definiranim po MIFID II regulativi Banka je dužna poduzeti sve dostatne korake kako bi postigla najbolje izvršenje za Klijenta na kontinuiranoj osnovi.

Cilj Politike je utvrđivanje:

- kriterija za određivanje relativne važnosti različitih elemenata izvršenja naloga relevantnih za utvrđivanje najpovoljnijeg ishoda za Klijenta, elemenata i kriterija za određivanje mjesta trgovanja koji bi Banci omogućili postizanje najboljih ishoda prilikom izvršavanja naloga Klijenta,
- mjera za praćenje učinkovitosti postupaka i mehanizama za izvršavanje naloga Klijenta po za njega najpovoljnijim mogućim uvjetima,
- vrsta transakcija i okolnosti u kojima Banka može odstupati od načina postupanja predviđenog ovom Politikom kako bi se za Klijenta postigao najpovoljniji mogući ishod transakcije,
- mjera i postupaka glede postupanja s nalogom Klijenta.

Banka ne jamči da će u svakoj situaciji biti u mogućnosti pružiti najpovoljnije izvršenje već da će postupiti sukladno odredbama Politike za koju smatra da jamči najpovoljniji ishod za Klijenta u najvećem broju slučajeva.

7.1.3. Relevantni elementi naloga i kriteriji za utvrđivanje najpovoljnijeg izvršenja naloga Klijenta

Banka će pri izvršavanju naloga poduzeti sve korake dovoljne za postizanje najpovoljnijeg mogućeg izvršenja naloga te će posebnu pozornost pridavati sljedećim elementima naloga:

- cijeni financijskog instrumenta
- troškovima koji su povezani sa izvršavanjem naloga
- brzini i vjerojatnosti izvršenja naloga
- brzini i vjerojatnosti namire transakcije financijskim instrumentom koji je predmet naloga
- veličini i vrsti naloga te
- ostalim faktorima bitnima za izvršenje naloga.

Banka će odrediti relativnu važnost gore navedenih elemenata uzimajući u obzir sljedeće kriterije:

- regulatornu klasifikaciju Klijenta
- sadržaj i karakteristike naloga
- karakteristike financijskog instrumenta
- dostupnost i karakteristike mogućih mjesta trgovanja na koja se nalog može usmjeriti na izvršenje.

Kako bi udovoljila zahtjevima najpovoljnijeg izvršenja naloga izbor mjesta izvršenja može biti uvjetovan činjenicom klasifikacije Klijenta kao malog ili profesionalnog ulagatelja.

Pri izvršavanju obveze postizanja naloga u najvećem broju slučajeva Banka daje prednost primarnim faktorima izvršenja koji utječu na ukupne troškove transakcije:

- cijeni financijskog instrumenta
- troškovima povezanima s izvršenjem naloga (naknade mjesta izvršenja, troškovi prijeboja i namire, svaki drugi trošak trećih strana uključujući, ali ne ograničen, na naknade ili bilo kakve druge troškove naplaćene od strane Banke).

Uz primarne faktore Banka uzima u obzir i sekundarne faktore izvršenja kako bi odredila najprikladnije mjesto izvršenja i postigla najpovoljnije izvršenje naloga Klijenata, a koji u određenim slučajevima mogu imati prednost nad primarnim faktorima:

- brzina izvršenja (vrijeme potrebno za izvršenje naloga),
- vjerojatnost izvršenja i namire, uključujući (ali ne ograničeno na):
 - sposobnost mjesta izvršenja u izvršavanju željenog volumena,
 - kreditnu sposobnost mjesta izvršenja,
 - reputaciju mjesta izvršenja,
 - sposobnost da izvrši „market to market“ naloge za derivate i strukturirane proizvode na dnevnoj razini,
 - sposobnost mjesta izvršenja u pružanju podrške „post trading“ procesa uz minimalne intervencije,
- veličina - veličina transakcije izvršene za Klijenta, uzimajući u obzir kako to utječe na cijenu izvršenja,
- priroda - kako određena obilježja transakcije Klijenta mogu utjecati na to na koji način je najpovoljnije izvršenje ostvareno.

Banka će uzeti u obzir i bilo koje druge faktore bitne za izvršenje naloga.

7.1.4. Izvršenje naloga u skladu s izričitim uputama Klijenta

Ukoliko Banka zaprimi izričitu uputu od strane Klijenta u smislu izbora mjesta izvršenja, cijene izvršenja i vremena izvršenja takav nalog će biti izvršen u skladu s tom uputom. Banka će u takvom slučaju izričite upute Klijenta staviti kao prioritetne u odnosu na odredbe Politike u smislu najpovoljnijeg izvršenja naloga, uz uvažavanje zakonskih i ugovornih ograničenja.

Banka će postupajući u skladu s izričitim uputama Klijenta smatrati da je ispunila uvjete postizanja najpovoljnijeg izvršenja za Klijenta.

Izvršavajući nalog u skladu s izričitim uputama Klijenta Banka može biti spriječena primjenjivati odredbe Politike u dijelu u kojem su odredbe izvršenja naloga date izričitim uputama Klijenta.

7.1.5. Odabir mjesta izvršenja

Ukoliko ne postoje izričite upute Klijenta Banka će kombinirajući faktore izvršenja izabrati mjesto izvršenja koje će osigurati postizanje najpovoljnijeg ishoda za Klijenta.

Mjesto izvršenja naloga za kupnju/prodaju financijskih instrumenata može biti:

- uređeno tržište,
- multilateralne trgovinske platforme (MTP),
- organizirane trgovinske platforme (OTP),
- sistematski internalizator,
- održavatelj tržišta te
- drugi pružatelj likvidnosti ili druga osoba u trećoj državi koji obavlja funkciju sličnu gore navedenim.

Banka će sukladno Politici naloge Klijenta izvršavati isključivo na uređenim tržištima, odnosno MTP-ovima na kojima je direktan član. Iznimno, na zahtjev, odnosno uz izričitu suglasnost Klijenta, Banka može izvršiti nalog i izvan uređenog tržišta ili MTP-a te će na zahtjev Klijenta dostaviti dodatne informacije o posljedicama takvog načina izvršenja naloga.

Banka određene naloge može izvršavati i trgujući za vlastiti račun uzimajući u obzir financijske instrumente i likvidnost tržišta ili u situacijama kada Banka djeluje kao Pružatelj Likvidnosti ili Sistematski internalizator za određenu vrstu instrumenta.

Ukoliko zaprimi zahtjev za kotacijom cijene (trgovanje po principu RFQ) Banka će pružiti cijenu koja će na najbolji mogući način odražavati tržišnu cijenu, uzimajući u obzir i karakteristike financijskog instrumenta, tržišta, rizika i pozicije Banke u istom instrumentu.

U navedenim slučajevima Banka smatra da je javno objavljena ili na zahtjev Klijenta pružena cijena ujedno i fer cijena koja u sebi uključuje i sve dodatne troškove te je time Banka ispunila obvezu najpovoljnijeg izvršenja.

U slučajevima izvršenja naloga izvan uređenog tržišta Klijent je upoznat da postoji rizik druge ugovorne strane, odnosno rizik da druga strana neće ispuniti ugovorenu obvezu.

Banka zadržava diskrecijsko pravo ne zaprimiti zahtjev za kotacijom cijene (trgovanje po principu RFQ) te u tom slučaju nije dužna ispuniti obvezu izvršenja naloga.

7.1.6. Mjesta izvršenja

Banka će, uzimajući u obzir kriterije iz Politike, mjesta izvršenja na kojima dobiva kotacije i izvršava naloge odabirati prema unaprijed određenom popisu mjesta izvršenja (iz *Priloga 1. Politike*, objavljene na internetskim stranicama Banke

(<https://www.hpb.hr/UserDocsImages/investicijsko-bankarstvo/POLITIKA%20IZVR%C5%A0AVANJA%20NALOGA%202022%20.pdf>).

Popis Mjesta izvršenja se periodično revidira i obnavlja sukladno navedenom u Točki 8.1. Politike.

Kada smatra nužnim, Banka zadržava pravo odabira alternativnog mjesta izvršenja različitog od onih navedenih u Prilogu 1. Politike.

Banka jednom godišnje objavljuje na svojim internetskim stranicama za svaki razred financijskih instrumenata prvih pet najboljih mjesta izvršenja u kojima je prethodne godine izvršila naloge Klijenata u smislu volumena trgovanja i broja transakcija koje su izvršene na određenom mjestu izvršenja ili preko trećih strana (<https://www.hpb.hr/hr/hpb-godisnji-izvjestaj-o-pet-najboljih-mjesta-izvršenja-financijskih-instrumenata/616>).

7.1.6.1. Namira transakcija klijenata posredovanjem druge ugovorne strane (u sustavu SKDD-CCP)

Namira transakcija predstavlja postupak posredovanja i kontrole prijenosa nematerijaliziranih financijskih instrumenata i/ili plaćanja vezana za pravne poslove s financijskim instrumentima.

Uspješna namira obveza koje proizlaze iz transakcija osigurava se posredovanjem Središnje druge ugovorne strane (tzv. CCP) između drugih ugovornih strana na financijskim tržištu. Rješenjem Hanfa-e odobrenje za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane na hrvatskom tržištu dano je društvu SKDD CCP Smart Clear d.d. (SKDD-CCP). Time SKDD-CCP obavlja poravnanja transakcija koje uključuju kupnju i/ili prodaju financijskih instrumenata (dionice/obveznice) izvršenih na Zagrebačkoj burzi d.d., odnosno procesom novacije postaje kupac svakom prodavatelju i prodavatelj svakom kupcu i na taj način osigurava ispunjenje transakcija te reducira sistemski rizik tržišta.

Banka je sklapanjem Ugovora o članstvu sa SKDD-CCP-om postala izravnim članom sustava poravnanja SKDD-CCP-a, koji za financijske instrumente Klijenata razlikuje dvije vrste računa za namiru:

- zajednički klijent (tzv. Omnibus račun - za imovinu više Klijenata Banke)
- individualni klijent (tzv. Individualni ili izdvojeni račun - za imovinu individualnog Klijenta Banke).

Klijent može odabrati između dva navedena računa za namiru. Ukoliko s Klijentom nije drukčije dogovoreno, odnosno ukoliko Klijent sam nije odabrao i dostavio Banci informaciju o vrsti računa preko kojeg želi da mu se izvrši namira transakcije koje se provode preko SKDD-CCP do dana zadavanja brokerskog naloga, Banka će namiru transakcije financijskim instrumentima izvršavati preko Zajedničkog (Omnibus) računa.

Klijent može naknadno pisanim putem od Banke zatražiti otvaranje svojeg vlastitog individualnog računa, preko kojeg će se poravnati isključivo njegove transakcije.

Prije podnošenje zahtjeva upućuje se Klijenta da se uvidom u Cjenik informira o naknadama koje se obračunavaju i naplaćuju za otvaranje i vođenje ove vrste računa, a koji je objavljen na web stranicama Banke

(<https://www.hpb.hr/UserDocsImages/investicijsko-bankarstvo/Naknade-2023/Brokerske%20naknade%20-%20Dvojni%20prikaz%20EUR%20i%20HRK%20.pdf>).

Kod izbora računa Klijent treba voditi računa o sljedećem:

- Zajednički (Omnibus) račun je otvoren u ime Banke, a za račun više klijenata Banke, pri čemu se kolateral i netirane* pozicije povezuju uz više klijenata, te se pojavljuje rizik prijenosa poslovanja. Račun služi za poravnanje transakcija po nalogima više klijenata na istom računu (pod uvjetom da su ispunjene sve pretpostavke za netiranje u skladu s Pravilima poravnanja SKDD-CCP-a). Ovaj račun ima veći učinak netiranja. Kod ovog računa imovina klijenta potpuno je odvojena od imovine Banke, ali pozicije klijenata nisu odvojene. Za ovaj račun Banka ne naplaćuje posebnu naknadu.
- Individualni račun se otvara u ime Banke, a za račun točno određenog klijenta Banke uz kojeg se povezuju kolateral i netirane pozicije, te isti nije izložen rizicima drugih klijenata i zaštićen je od rizika Banke, a njegov je identitet poznat SKDD-CCP-u. SKDD-CCP otvara račun individualnog klijenta, kojim je takav klijent jednoznačno identificiran (primjerice kroz OIB i sl.). Račun omogućuje da se transakcije na tom računu vode odvojeno od transakcija koje Banka sklapa za vlastiti račun i transakcija koje Banka sklapa za račun ostalih klijenata Banke. Individualni račun služi za poravnanje transakcija po nalogu jednog klijenta, uz naplatu naknade kako je navedeno Cjenikom Banke. U slučaju prijenosa poslovanja na drugog člana SKDD-CCP-a Klijent samostalno odlučuje na koga će preneti račun i imovinu, budući da nije vezan za odluke drugih klijenata Banke.

*netiranje = u skladu s Pravilima SKDD-CCP-a, prijeboj obveza isporuke i primitka Financijskih instrumenata i novčanih sredstava nastalih iz Noviranih transakcija po Računu pozicija, ISIN-u i Predviđenom datumu namire pri čemu se novčana obveza obračunava u odnosu na pripadajući ISIN.

Detaljnije informacije o provođenju namire posredovanjem središnje druge ugovorne strane gdje su opisane prednosti kao i nedostaci i rizici koje nose svaki od navedenih računa za namiru nalaze se u dokumentu Obavijest HPB d.d. kao Člana sustava poravnanja objavljenom na internetskim stranicama Banke (<https://www.hpb.hr/UserDocImages/investicijsko-bankarstvo/brokeri/Obavijest%20HPB-a%20kao%20%C4%8Clana%20sustava%20poravnania.pdf>).

7.1.7. Zaprimanje i prijenos naloga

Naloge za kupnju i/ili prodaju financijskog instrumenta koji je predmet trgovanja na tržištu na kojem Banka nije direktan član, Banka će zaprimati te ih prenositi trećim osobama (ovlaštena društva – partneri) koji imaju direktan ili indirektan pristup tom tržištu, postupajući u najboljem interesu Klijenta i sukladno pravilima struke.

Izvršavanje naloga u tom će slučaju biti provedeno sukladno Politici izvršavanja naloga treće osobe, što znači da se nalog Klijenta može izvršiti i na drugim mjestima izvršenja, odnosno izvan uređenog tržišta ili MTP-a, a iste treće osobe sukladno svojoj Politici izvršavanja naloga preuzimaju odgovornost za najpovoljniji ishod izvršenja naloga.

Pri odabiru trećih osoba Banka će razmotriti njihove pristupe izvršavanju naloga, ustanoviti da li ta osoba omogućava djelovanje sukladno Politici te će pratiti kvalitetu izvršenja koju isti pruža.

Ukoliko je za izvršenje naloga potrebno angažirati treću osobu koja nije obvezna usvojiti Politiku izvršavanja naloga, odnosno primjenjivati načelo postizanja najpovoljnijeg ishoda za Klijenta, Banka ne može jamčiti Klijentu da će osigurati najpovoljnije izvršenje njegovog naloga. U ovakvim slučajevima Banka će prethodno upozoriti Klijenta na rizike koji proizlaze iz ovakvog izvršenja naloga te se obvezuje dati na zahtjev Klijenta sve potrebne dodatne informacije o mogućim posljedicama tih načina izvršenja.

Izmjene u popisu inozemnih investicijskih društava/brokerskih kuća, Banka može provesti bez prethodnog obavještanja Klijenta.

Banka će, također, pri izboru partnerskih inozemnih investicijskih društava/brokerskih kuća osobito uzimati u obzir da svoje usluge pružaju na učinkovit, brz i jednostavan način, cjenovno povoljan te da je Banci i njezinim Klijentima cijelo vrijeme osigurana kvalitetna i kontinuirana podrška na ciljanom inozemnom tržištu.

7.1.8. Revizija Politike izvršenja naloga

Banka će, kako bi osigurala postizanje najpovoljnijeg ishoda kod izvršenja i zaprimanja i prijenosa naloga Klijenata, na kontinuiranoj i dokumentiranoj osnovi pratiti i po potrebi revidirati Politiku, odabir mjesta trgovanja na kojima izvršava naloge Klijenata i odabir trećih strana kojima povjerava izvršenje naloga Klijenata.

O svim materijalnim promjenama Politike Banka će obavijestiti Klijenta na način kako je prethodno ugovorena komunikacija između njega i Banke te objavom istih na internet stranicama Banke, u Centrima Banke te u prostorijama Odjela brokerskih poslova i Direkcije trgovanja i likvidnosti Banke.

8. IZVJEŠTAVANJE O STANJU IMOVINE, TROŠKOVIMA I NAKNADAMA

Svi podatci o troškovima i povezanim izdacima navedeni su u Cjeniku svake od financijskih usluga, aktivnosti i pomoćnih usluga koje Banka pruža i obavlja te koji je svakome Klijentu ili potencijalnom Klijentu dostupan u poslovnim prostorijama Banke u kojima se pružaju investicijske usluge te na internetskim stranicama Banke: www.hpb.hr.

Banka će Klijenta izvijestiti o svim troškovima i naknadama prije pružanja investicijskih usluga/izvršavanja transakcija (tzv. *Ex ante izvještavanje*), kao i nakon pružanja investicijskih usluga/izvršavanja transakcija (tzv. *Ex post izvještavanje*).

Ex ante izvještavanje podrazumijeva da su sve relevantne informacije o troškovima, naknadama i eventualnim dodatnim poticajima dostavljene klijentu pravodobno na trajnom mediju prije pružanja investicijske usluge, kako bi omogućila Klijentu evaluaciju tih informacija i usporedbu s različitim financijskim instrumentima i investicijskim uslugama te osigurala da je Klijent sposoban donijeti informiranu odluku o ulaganju.

Ex post izvještavanje podrazumijeva objavu informacija o stvarnim troškovima i naknadama te eventualnim dodatnim poticajima nakon pružanja investicijske usluge.

Pri prikazu troškova poštuju se sljedeća pravila:

- Agregirani troškovi i naknade ukupno se zbrajaju te su izraženi i kao novčani iznos i kao postotak;
- Plaćanja od trećih osoba koje Banka primi u vezi s investicijskom uslugom pruženom Klijentu odvojeno se specificiraju po stavkama;
- Kada je bilo koji dio ukupnih troškova i naknada potrebno platiti ili kad on predstavlja iznos u stranoj valuti, Banka dostavlja naznaku takve valute kao i važeće tečajevne za konverziju i troškove. Banka obavještava Klijenta i o načinima plaćanja ili drugim načinima ispunjavanja obveza.

8.1. Redovno izvještavanje

Banka sukladno zakonskim propisima izvještava Klijente u vezi s investicijskim uslugama, izvršenim nalogima i stanju imovine.

Banka šalje ex post izvještaj klijentu o svim bitnim informacijama u vezi s izvršavanjem naloga po izvršenju naloga, i to najkasnije prvog radnog dana od izvršenja odnosno za nalog koje provodi treća strana, najkasnije prvog radnog dana od primitka potvrde od treće strane.

Na kvartalnoj osnovi, Banka Klijentima na trajnom mediju dostavlja izvještaj o stanju novčanih sredstva ili financijskih instrumenata Klijenta, osim ako ti podaci nisu već dostavljeni u sklopu nekog drugog periodičnog izvještaja.

Redovite izvještaje o skrbništvu nad financijskim instrumentima Klijent zaprima u skladu s uvjetima iz relevantnih ugovora o skrbništvu.

Periodične izvještaje o stanju portfelja Banka dostavlja klijentima usluge upravljanja portfeljem na kvartalnoj razini.

8.2. Izvještavanje o troškovima i naknadama

Banka prije izvršavanja transakcije s financijskim instrumentima (*ex ante*) obavještava Klijenta o svim troškovima i naknadama koje proizlaze iz ponuđene investicijske usluge i stjecanja financijskog instrumenta i to pravodobno prije pružanja takvih usluga. Isto omogućuje objavom Cjenika na internetskim stranicama, a za uslugu zaprimanja, prijenosa i izvršavanja naloga dodatno i putem web-kalkulatora (<https://www.hpb.hr/hr/brokeri/246>).

Na godišnjoj razini (po isteku kalendarske godine) Banka Klijentima dostavlja ex post izvještaj o svim povezanim troškovima i naknadama zaračunatim za investicijsku uslugu u protekloj godini.

9. POLITIKA UPRAVLJANJA SUKOBOM INTERESA

Banka ima uspostavljenu učinkovitu Politiku upravljanja sukobom interesa kako bi se osiguralo sprječavanje sukoba interesa koji može nastati prilikom pružanja investicijskih usluga i čije postojanje može izazvati štetu interesima klijenata Banke. Osnovna načela koja Banka primjenjuje u cilju sprečavanja sukoba interesa su načelo aktivnog sprečavanja sukoba interesa i načelo transparentnosti. Banka poduzima primjerene mjere za upravljanje i sprječavanje sukobom interesa koji se može pojaviti tijekom pružanja jedne ili više investicijskih i pomoćnih usluga između Banke koja pruža navedene usluge i klijenata te sukoba interesa koji mogu nastati međusobno između samih klijenata Banke, uključujući i sukob interesa koji može nastati u vezi politike primitaka te sukobe interesa koji proizlaze iz okolnosti u kojima Banka od trećih osoba prima dodatne poticaje.

9.1. Okolnosti koje predstavljaju ili mogu dovesti do sukoba interesa

Sukob interesa predstavlja svaku situaciju u kojoj Banka i/ili relevantne osobe u Banci nisu neutralni i objektivni u odnosu na predmet poslovanja, odnosno kada koristeći svoju specifičnu poziciju pri pružanju i obavljanju investicijskih usluga i aktivnosti te pomoćnih usluga imaju profesionalne i/ili osobne interese koji se protive interesima Klijenta, a što može utjecati na nepristranost u pružanju i obavljanju usluga i aktivnosti, odnosno izazvati štetu na interesima Klijenata.

Okolnosti koje se smatraju tipičnim za nastanak sukoba interesa, a potencijalno su štetne za interese Klijenta i Banke, uključujući i Klijentove preferencije u pogledu održivosti, smatraju se sljedeće situacije:

- Banka, relevantne osobe i/ili osobe posredno ili neposredno povezane s Bankom putem kontrole mogle bi ostvariti financijsku dobit ili izbjeći financijski gubitak na štetu Klijenta,
- Banka, relevantne osobe i/ili osobe posredno ili neposredno povezane s Bankom putem kontrole imaju interes ili korist od ishoda pružene investicijske usluge Klijentu ili transakcije izvršene za račun Klijenta, a koja se razlikuje od interesa Klijenta,
- Banka, relevantne osobe i/ili osobe posredno ili neposredno povezane s Bankom putem kontrole imaju financijski ili neki drugi motiv za pogodovanje interesima drugog Klijenta ili grupe Klijenata na štetu interesa Klijenta,
- predmet poslovanja Banke ili jedne od navedenih osoba je isti kao i predmet poslovanja Klijenta,
- Banka, relevantne osobe, i/ili osobe posredno ili neposredno povezane s Bankom putem kontrole primaju ili će primiti od osobe koja nije Klijent dodatni poticaj u vezi pružanja pružene investicijske usluge Klijentu, u vidu novca, roba i usluga, a što nije uobičajena provizija ili naknada za takvu uslugu.

9.2. Postupci i mjere za sprječavanje sukoba interesa

Segregacijom poslova s financijskim instrumentima u Sektoru financijskih tržišta postiže se kontrola tijeka, odnosno razmjena informacija o Klijentima i poslovima koje za njih Banka obavlja, na način:

- da su povjerljivi podaci i informacije dostupni samo onim osobama kojima su iste potrebne radi pružanja investicijskih usluga Klijentima, da relevantne osobe izvršavaju poslove s odgovarajućim stupnjem neovisnosti kako bi se postigla mogućnost odvojenog nadzora njihovog rada i to osobito u svezi klijenata i obavljanju poslovnih aktivnosti koje se pružaju za klijente, a pri tome bi nastanak sukoba interesa bio vrlo vjerojatan, kao i šteta na interesima klijenta, uključujući i interese Banke;
- da se izbjegava sukob interesa kontinuiranom primjenom usvojenih procedura i regulative koja uređuje ovo pitanje, a koji može osobito naštetiti jednom ili više klijenata Banke;
- da je relevantnim osobama u Banci, osobito unutar organizacijskih jedinica koje pružaju investicijske usluge, zabranjeno stavljati na raspolaganje povlaštene podatke i informacije zaposlenicima u ostalim organizacijskim jedinicama Banke, odnosno učiniti ih dostupnima na bilo koji drugi način,
- da Banka ne prihvaća dodatne poticaje ili koristi od trećih strana osim ako su takva plaćanja ili koristi u skladu sa zahtjevima povezanim s dodatnim poticajima iz članka 24. Direktive 2014/65/EU odnosno plaćanje je osmišljeno kako bi poboljšalo kvalitetu usluge koja se pruža klijentu te ne ometa Banku prilikom ispunjavanja obveze da djeluju korektno, pravedno i u skladu s pravilima struke, u skladu s najboljim interesima svojih klijenata. Banka će klijentu prije pružanja investicijske usluge jasno priopćiti postojanje i iznos dodatnog poticaja.

Banka je donijela interne akte kojima se detaljno uređuju ograničenja i obveze relevantnih osoba i svih zaposlenika Banke u vezi raspolaganja povlaštenim informacijama i trgovanja financijskim instrumentima od navedenih osoba.

Relevantne osobe moraju čuvati podatke o klijentu, o stanju i prometu na računima klijenta, investicijskim uslugama i aktivnostima koje obavljaju za klijenta, kao i druge podatke i činjenice za koje saznaju u sklopu pružanja investicijskih i pomoćnih usluga te obavljanja investicijskih aktivnosti.

Povjerljive podatke o klijentu relevantne osobe/zaposlenici mogu davati samo onim zaposlenicima Banke i drugim osobama kojima su navedene informacije opravdano neophodne u radu, odnosno kada je tako definirano važećim propisima.

Radi izbjegavanja sukoba interesa, rukovoditelji organizacijskih jedinica koje pružaju investicijske usluge, dužni su osigurati da relevantne osobe budu upoznate s mogućnošću postojanja sukoba interesa, njegovih pojava oblika te načine njegovog izbjegavanja kako bi u slučaju eventualnog nastupanja sukoba interesa osobito bilo izbjegnuto nastupanje štete u svezi poslovnih interesa Klijenta Banke.

U slučajevima nastupanja gore navedenih okolnosti koje mogu dovesti do nastupanja sukoba interesa, Banka će uvijek osigurati poduzimanje sljedećih mjera:

- organizacijske jedinice Banke koje pružaju Klijentima investicijske usluge i obavljaju aktivnosti i pomoćne usluge moraju to činiti neovisno jedne o drugima,
- neovisno i kontinuirano će jačati sustav unutarnjih kontrola te poduzimati sve razumne mjere za identificiranje sukoba interesa koji mogu nastati između Banke i/ili relevantnih osoba s jedne strane i Klijenata s druge strane kako bi se izbjeglo negativno djelovanje sukoba interesa na interese Klijenata,
- kroz organizirani sustav unutarnjih kontrola kontinuirano će se provoditi kontrole razmjene informacija između relevantnih osoba koje su uključene u poslove koji u sebi nose rizik sukoba interesa, ukoliko bi razmjena podataka mogla nanijeti štetu jednom ili više Klijenata,
- primjenjuje se opće načelo jednakog postupanja prema svim Klijentima iz iste klasifikacijske grupe, a relevantne osobe Banke dužne su ravnopravno štiti interese svih Klijenata u skladu s dobrim poslovnim običajima te je osobito zabranjeno zloupotrebjavati njihovu nestručnost i nepoznavanje poslovne prakse u cilju pribavljanja osobne materijalne i druge koristi
- da relevantna osoba Banke prije pružanja investicijske i pomoćne usluge te obavljanja investicijske aktivnosti u obvezi je procijeniti nalazi li se u potencijalnom ili stvarnom sukobu interesa u odnosu na navedene aktivnosti te u slučaju da utvrdi da se nalazi ili bi se mogao nalaziti u potencijalnom ili stvarnom sukobu interesa mora bez odgode o istome obavijesti svojeg nadređenog rukovoditelja
- poduzimanje adekvatnih mjera (npr. prethodne suglasnosti viših rukovoditelja) kojima je cilj spriječiti ili kontrolirati istovremeno ili naknadno sudjelovanje relevantne osobe u različitim investicijskim ili pomoćnim uslugama ili investicijskim aktivnostima;
- rukovoditelj relevantne osobe koja se prema njegovom mišljenju nalazi u potencijalnom sukobu interesa, ima diskrecijske ovlasti glede izuzimanja iste osobe od sudjelovanja u provedbi predmetne transakcije,
- periodična provjera i po potrebi revidiranje primjerenosti sustava uspostavljenih kontrola u vezi potencijalnog ili stvarnog sukoba interesa,
- organiziranje obuke relevantnih osoba u cilju postizanje stupnja obrazovanja, odnosno informiranosti o svim aspektima nastanka i štetnih posljedica postojanja sukoba interesa u poslovima koje obavlja Banka, za koju obuku su zaduženi rukovoditelji organizacijskih jedinica Banke koje pružaju investicijske usluge.

U slučajevima kada bi nastupanje sukoba interesa bilo neizbježno, usprkos svim poduzetim mjerama za njegovo sprječavanje, Banka će bez odlaganja i prije početka pružanja investicijske usluge pisanim putem izvijestiti klijenta o vrsti i izvoru sukoba interesa koji se odnosi na konkretan slučaj te od klijenta zatražiti pristanak na djelovanje Banke prije pružanja investicijske usluge s kojom je povezano postojanje sukoba interesa.

10. DODATNI POTICAJI

Dodatni poticaji predstavljaju naknade, provizije ili novčanu ili nenovčanu korist koju je pružatelju investicijske usluge platila ili dala treća strana, a posebno koju je platio ili dao izdavatelj ili proizvođač proizvoda ili osoba koja djeluje za račun treće osobe u svezi investicijske ili pomoćne usluge koja se pruža Klijentu, a koja se plaća u slučaju da se Klijentu pruži dodatna usluga ili usluga više razine, a što je proporcionalno razini takvog dodatnog poticaja. Banka može primati ili davati dodatne poticaje samo u skladu sa odredbama Zakona te važeće EU regulative.

Banka ne prihvaća niti zadržava dodatne poticaje kod pružanja usluge neovisnog investicijskog savjetovanja te usluge upravljanja portfeljem. Ukoliko Banka primi dodatni poticaj u vezi neovisnog investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljem isti će prenijeti Klijentu u cijelosti.

Banka će klijentu uvijek prije pružanja investicijske usluge pružiti informaciju ukoliko postoji dodatni poticaj vezano za zatraženi/ponuđeni investicijski proizvod ili uslugu te će najmanje jednom godišnje obavijestiti klijenta o stvarnom iznosu plaćenih dodatnih poticaja ili drugih stečenih koristi.

Za takve koristi/provizije/naknade osmišljene za poboljšanje kvalitete relevantne usluge Banka objavljuje Klijentu sljedeće informacije:

- (a) prije nego što pruži uslugu Banka objavljuje informacije o predmetnom plaćanju ili koristi. Manje nenovčane koristi opisuje generički. Za ostale nenovčane koristi koje je Banka stekla ili platila u vezi s investicijskom uslugom pruženom Klijentu cijenu iskazuje zasebno i takve koristi objavljuje zasebno;
- (b) kada Banka ne može prije pružanja usluge utvrditi iznos plaćanja koje treba isplatiti ili zaprimiti odnosno koristi koje treba pružiti ili steći Klijentu će objaviti metodu za izračun tog iznosa, a nakon pružanja usluge pružiti informacije o točnom iznosu plaćanja koje je isplaćeno ili uplaćeno odnosno koristi koja je pružena ili stečena;
- (c) jedanput godišnje, sve dok prima (tekuće) poticaje u vezi s investicijskim uslugama koje pruža relevantnim Klijentima, Banka obavješćuje Klijente pojedinačno o stvarnom iznosu uplaćenih ili isplaćenih plaćanja odnosno pruženih ili stečenih koristi. Manje nenovčane koristi opisuju se generički.

11. FINANCIJSKI INSTRUMENTI I POVEZANI RIZICI

11.1. FINANCIJSKI INSTRUMENTI

Sukladno Zakonu financijski instrumenti su:

a) prenosivi vrijednosni papiri u koje se ubrajaju:

- dionice i drugi ekvivalentni vrijednosni papiri koji predstavljaju udio u kapitalu ili članskim pravima u društvu ili drugom subjektu, te potvrde o deponiranim vrijednosnim papirima za dionice
- obveznice i drugi oblici sekuritiziranog duga, uključujući i potvrde o deponiranim vrijednosnim papirima za takve vrijednosne papire
- svi ostali vrijednosni papiri koji daju pravo na stjecanje ili prodaju prenosivih vrijednosnih papira ili koji se namiruju u novcu pozivanjem na prenosive vrijednosne papire, valute, kamatne stope ili prinose, robu ili druge indekse ili mjerne veličine.

b) instrumenti tržišta novca,

c) udjeli u subjektima za zajednička ulaganja,

d) izvedenice u koje se ubrajaju:

- opcije (options), budućnosnice (futures), zamjene (swaps), kamatni unaprijedni ugovori (forward rate agreements) i svi drugi ugovori o izvedenicama koji se odnose na vrijednosne papire, valute, kamatne stope ili prinose, emisijske jedinice ili druge izvedene instrumente financijske indekse ili financijske mjerne veličine koje se mogu namiriti fizički ili u novcu,
- opcije (options), budućnosnice (futures), zamjene (swaps), unaprijedni ugovori i svi drugi ugovori o izvedenicama koji se odnose na robu, a moraju se namiriti u novcu ili se mogu namiriti u novcu na zahtjev jedne ugovorne strane, osim zbog povrede ili drugog razloga za raskid ugovora
- opcije, budućnosnice, zamjene i bilo koji drugi ugovori o izvedenicama koji se odnose na robu, a mogu se namiriti fizički, pod uvjetom da se njima trguje na uređenom tržištu, MTP-u ili OTP-u, osim onih koji se odnose na veleprodajne energetske proizvode kojima se trguje na organiziranoj trgovinskoj platformi i koji se moraju namiriti fizički u skladu s uvjetima iz članka 5. Uredbe (EU) br. 2017/565
- opcije, budućnosnice, zamjene, unaprijedni ugovori i bilo koji drugi ugovori o izvedenicama koji se odnose na robu, a mogu se namiriti fizički, ako nisu navedeni u alineji 3. podtočke d. ove točke i ako nemaju komercijalnu namjenu, koji imaju obilježja drugih izvedenih financijskih instrumenata
- izvedeni instrumenti za prijenos kreditnog rizika
- financijski ugovori za razlike (eng. financial contracts for differences)
- opcije, budućnosnice, zamjene, kamatni unaprijedni ugovori i bilo koji drugi ugovori o izvedenicama koji se odnose na klimatske varijable, vozarine, stope inflacije ili druge službene ekonomske statističke podatke, a moraju se namiriti u novcu ili se mogu namiriti u novcu na zahtjev jedne ugovorne strane, osim zbog povrede ili drugog razloga za raskid ugovora, kao i bilo koji drugi ugovori o izvedenicama koji se

odnose na imovinu, prava, obveze, indekse i mjerne veličine koje nisu navedene u ovoj točki, a koji imaju obilježja drugih izvedenih financijskih instrumenata uzimajući u obzir, između ostalog, trguje li se njima na uređenom tržištu, multilateralnoj trgovinskoj platformi ili organiziranoj trgovinskoj platformi

- emisijske jedinice koje se sastoje od bilo kojih jedinica priznatih za usklađenost sa zahtjevima zakona koji uređuje zaštitu okoliša (sustav trgovanja emisijama).

11.2. RIZICI ULAGANJA

Rizici ulaganja u financijske instrumente najvažnije su okolnosti na koje Klijent mora obratiti pozornost prilikom donošenja odluke o kupnji ili prodaji financijskih instrumenata.

Sukladno odredbama Zakona o tržištu kapitala ne može se pretpostaviti da mali ulagatelj, za razliku od profesionalnog ulagatelja, posjeduje znanje i iskustvo potrebno za procjenu rizika u svezi s onim investicijskim uslugama ili investicijskim proizvodima za koje je razvrstan kao mali ulagatelj.

1. Opći rizici u poslovanju s financijskim instrumentima

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik da dužnik neće biti u mogućnosti djelomično ili u cijelosti podmiriti svoje obveze uslijed nastanka nemogućnosti plaćanja ili pogoršanja financijske situacije dužnika ili trgovačkog društva u kojemu ulagatelj ima udjele. U slučaju insolventnosti ili stečaja trgovačkoga društva ulagatelj može u cijelosti izgubiti vrijednost svojeg ulaganja.

Tržišni rizici

Tržišni rizici predstavljaju rizike umanjenja vrijednosti financijskih instrumenata i imovine ulagatelja uzrokovanih promjenama cijena na financijskim tržištima kao što su kamatne stope, tečajevi stranih valuta te promjene cijena dionica, obveznica, kretanja cijena tržišnih indeksa, te promjena volatilnosti i likvidnosti pojedinih tržišta financijskih instrumenata.

Kamatni rizik

Rizik da će gubici nastati kao rezultat budućih kretanja kamatnih stopa na tržištu. Riziku promjene kamatnih stopa ulagatelj je izložen kada postoji mogućnost nepredviđenih promjena kamatnih stopa što može imati negativan utjecaj na neto kamatni prihod odnosno profitabilnost te tržišnu vrijednost portfelja.

Valutni rizik

Predstavlja rizik promjene tečaja i pokazuje osjetljivost financijskog stanja klijenta na fluktuacije tečajeva stranih valuta. To znači da fluktuacije tečaja mogu povećati ili smanjiti povrat i vrijednost ulaganja koje nije denominirano u domicilnoj valuti.

Rizik likvidnosti

Predstavlja mogućnost nedostatka sredstava potrebnih za održavanje likvidnosti ili podmirivanja obveza bilo unovčavanjem nenovčanih stavki aktive ili pribavljanjem novih izvora sredstava i rezultat je neusklađenosti rokova dospjeća aktive i pasive. Kvalitetnim upravljanjem ročnosti plasmana sredstava i njihovih izvora potrebno je osigurati zadovoljavajuću razinu likvidnosti koja može ispuniti očekivane i neočekivane potrebe za novčanim sredstvima.

Kreditni rizik

Kreditni rizik odnosi se na mogućnost neispunjavanja obveza, tj. nemogućnosti jedne strane u transakciji da ispuni obveze kao što su isplata dividende, plaćanje kamata, otplata glavnice po dospjeću ili ispunjavanje takvih obveza za njihovu punu vrijednost. Također se naziva rizik otplate ili rizik izdavatelja. Takvi rizici ocjenjuju se pomoću "rejtinga". Rejting je ljestvica koja se koristi za ocjenjivanje kreditne sposobnosti izdavatelja. Ocjena je pripremljena od strane agencija za rejting na temelju kreditnog rizika i rizika zemlje. Rejting ljestvica kreće se od "AAA" (najbolji kreditni rejting) do "D" (najlošiji kreditni rejting).

Rizik zemlje

Rizik zemlje je kreditna sposobnost određene zemlje. Politički ili ekonomski rizik zemlje može imati negativne posljedice za sve sudionike koji posluju u toj zemlji.

Rizik izloženosti prema drugoj ugovornoj strani

Rizik izloženosti prema drugoj ugovornoj strani je rizik za prihode i kapital koji proizlaze iz potencijalne kreditne nesposobnosti jedne osobe, odnosno neispunjavanja obveza te osobe po potraživanjima klijenta i s njima povezanim naknadama i kamatama u predviđenom iznosu i roku sukladno ugovoru, čime bi se dovelo u pitanje samo poslovanje i stabilnost klijenta. Izloženost klijenta prema jednoj osobi je iznos svih potraživanja, ulaganja u vrijednosne papire i vlasničke uloge i preuzetih obveza prema jednoj osobi.

Rizik neispunjenja druge ugovorne strane može biti povezan s državom podrijetla druge ugovorne strane. Rizik neispunjenja druge ugovorne strane povezan s državom podrijetla druge ugovorne strane odnosno rizik druge države, je rizik za prihode ili kapital koji nastaje kao posljedica poslovanja klijenta na politički i ekonomsko

nesigurnim tržištima i proizlaze iz aktualne političke i ekonomske situacije, društvenog sustava, reformi i ostale situacije u društvu.

Operativni rizik

Operativni rizik je rizik koji nastaje razvojem financijskog sektora i bankarstva, intenzivnom primjenom informatike, rastom elektronskog poslovanja i bankarstva, ujedinjavanjima i preuzimanjima unutar bankarskog sektora, povećanjem broja transakcija, daljnjim širenjem palete proizvoda i usluga, učestalosti outsorcinga, te intenzivnog korištenja financijskih tehnika za smanjenje kreditnog i tržišnog rizika.

Operativni rizik je rizik gubitka koji rezultira iz neadekvatnog ili pogrešnog internog procesa, ljudskog faktora i sustava ili vanjskih događaja.

Rizik održivosti

Rizik održivosti je okolišni, socijalni ili upravljački događaj ili uvjet koji, ako do njega dođe, može uzrokovati stvaran ili potencijalno materijalno negativan učinak na vrijednost ulaganja. Rizici održivosti u određenoj mjeri mogu biti prisutni kod svih financijskih instrumenata.

Procedure i postupci integriranja rizika održivosti u investicijske procese Banke kao sudionika na financijskom tržištu i financijskog savjetnika pri pružanju usluga investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljem opisani su Politikom održivosti i odgovornog ulaganja prilikom pružanja investicijskih usluga, koja je objavljena na internetskim stranicama Banke

(<https://www.hpb.hr/UserDocImages/ona/odrzivost/02%20Politika%20odr%C5%BEivosti%20i%20odgovornog%20ulaganja.pdf?vel=840084>).

Ostali rizici

Postoje brojni drugi rizici koji mogu imati potencijalne učinke na vrijednost prihoda, kapitala i imovine ulagatelja, a između ostalih mogu biti:

- *Rizik smanjenja vrijednosti vrijednosnih papira* = uslijed globalnih i/ili regionalnih recesija
- *Poslovni rizik* = rizik održavanja konkurentskog položaja izdavatelja na tržištu, kao i rizik stabilnosti poslovanja i kontinuiteta rasta.
- *Financijski rizik* = rizik strukture financijskih izvora izdavatelja.
- *Sistemski rizik* = rizik cjelokupnog tržišta kapitala (uslijed npr. promjena kamatnih stopa, opće recesije, nepovoljnih vremenskih utjecaja i prirodnih katastrofa i sl.)
- *Rizik inflacije* = rizik smanjenja vrijednosti vrijednosnog papira uslijed općeg rasta cijena
- *Rizik izdavatelja* = rizik smanjenja vrijednosti vrijednosnog papira uslijed promjene kreditnog rejtinga izdavatelja
- *Rizik stečaja i insolventnosti* = rizik smanjenja ili potpunog gubitka vrijednosti vrijednosnog papira zbog otvorenog stečajnog postupka nad izdavateljem
- *Gospodarski rizik* = rizik utjecaja cikličkih i sezonskih kretanja u gospodarstvu ili pojedinom sektoru na profitabilnost ulaganja u pojedine industrijske grane
- *Rizik koji ovisi o promjeni kreditnog rejtinga* određene zemlje:
 - *Rizik izostanka plaćanja duga* određene zemlje
 - *Politički rizik*, rizik neočekivanih regulatornih promjena, negativnih kretanja u međunarodnim odnosima ili unutar države i sl., a koji utječu na tržište kapitala i položaj ulagača
- *Rizik promjene poreznih propisa* = rizik da zakonodavne vlasti promijene porezne propise na način koji bi negativno utjecao na prinos ulaganja u vrijednosne papire
- *Rizik izvanrednog događaja* = rizik mogućih iznenadnih događaja (poput prirodnih katastrofa, preuzimanja i restrukturiranja, regulatorne promjene i sl.)
- *Rizik psihologije tržišta* = rizik promjene vrijednosti vrijednosnih papira zbog špekulativnih aktivnosti velikih investitora, odnosno, zbog velikih korporativnih akcija na burzi
- *Rizik kvara na informatičkim sustavima* = rizik prekida komunikacijskih veza između banka, centralnih depozitorija, klirinških kuća, burzi i uređenih javnih tržišta

2. Posebni rizici za poslovanje vrijednosnim papirima

2.1. U poslovanju s dionicama:

2.1.1. *Rizik volatilnosti* = rizik pada vrijednosti dionice uslijed uobičajenih periodičnih kretanja cijena na tržištu.

2.1.2. *Rizik gubitka glavnice i neisplate dividende*

2.2. U poslovanju s obveznicama:

2.2.1. *Rizik boniteta* = rizik promjene kredibiliteta izdavatelja kao vjerovnika

2.2.2. *Kreditni rizik* = rizik da izdavatelj neće biti u mogućnosti u cijelosti ili djelomično podmiriti svoje obveze u trenutku njihova dospjeća ili refinancirati dospjele obveze.

2.2.3. *Rizik promjena kamatnih stopa* = rizik neizvjesnosti buduće cijene novca (buduće kamatne stope), što utječe na cijenu obveznice (cijena obveznice kreće se suprotno kretanju kamatne stope i obratno).

2.2.4. *Rizik otkaza* odnosno prestanka plaćanja dugova od strane izdavatelja

3. Posebni rizici za poslovanje instrumentima tržišta novca

3.1. *Rizik promjena kamatnih stopa*

3.2. *Rizik promjene tečaja* = za instrumente denominirane u različitim valutama

3.3. *Rizik neispunjenja obveza suprotne strane* = rizik da suprotna strana neće ispuniti svoje obveze u ugovorno određenom roku i opsegu, ili da obveze neće nikada ispuniti, kao i rizik da suprotna strana neće ispuniti svoje obveze u skladu s drugim ugovorenim ili zakonskim odredbama

4. Posebni rizici za poslovanje udjelima/dionicama u investicijskim fondovima

4.1. *Rizik ulaganja* = rizik stupnja neizvjesnosti prinosa investicije. Što je stupanj neizvjesnosti veći, veći je rizik ulaganja. Vrijednost ulaganja investicijskog fonda može brzo narasti ili se brzo smanjiti (ovisno o promjenama u gospodarstvu, politici, ili vezano uz individualno stanje samog izdavatelja vrijednosnog papira). Osim toga, pojedine ulagačke odluke vezane uz očekivani prinos mogu bitno utjecati na rizik ulaganja. Ulaganje investicijskog fonda ovisno je od čimbenika koji (1) djeluju na pojedina ulaganja investicijskog fonda (nesistemske rizik – može se ublažiti diversifikacijom ulaganja) i (2) djeluju na sve ili većinu ulaganja investicijskog fonda (sistemske rizik – ne može se ublažiti diversifikacijom ulaganja).

4.2. *Rizik likvidnosti* = uslijed isplata velikih novčanih iznosa, a temeljem zahtijevanih isplata udjela, investicijski fond nije u mogućnosti unovčiti svoju imovinu bez većih negativnih posljedica. Također mogu biti prisutne teškoće pri isplati novčanih sredstava prodajom vrijednosnih papira u vlasništvu fonda uslijed opće nelikvidnosti i nestabilnosti tržišta tih vrijednosnih papira.

4.3. *Rizik promjene tečaja (valutni rizik)* = rizik promjene vrijednosti imovine fonda u odnosu na obračunsku valutu jer imovina može biti uložena u financijske instrumente denominirane u različitim valutama.

4.4. *Rizik neispunjenja obveza* = ako u poslovnoj suradnji sa strankom dođe do razlika između stvarnih te ugovorenih i zakonski određenih pravila i načina ispunjenja obveza

4.5. *Rizik skrbništva* = rizik promjene vrijednosti ulaganja investicijskog fonda i promjene sigurnosti poslovanja do kojih može doći zbog pogrešaka skrbnika pri obavljanju poslova skrbništva.

4.6. *Rizik zbog ulaganja u druge investicijske fondove* = ulaganja u druge investicijske fondove mogu imati za posljedicu povećanje postojećih troškova zbog dodatnih troškova (ulazne i izlazne naknade, upravljačke naknade i naknade za depozitnu banku).

4.7. *Politički rizik zemalja u koje je uložena imovina Fonda* = imovina Fonda može biti uložena u vrijednosne papire na inozemnim financijskim tržištima. S obzirom na mogućnost eventualnih političkih kriza u zemljama kojima pripadaju navedena financijska tržišta mogu imati utjecaj na vrijednost imovine Fonda, a na koje Društvo koje upravlja Fondom ne može imati nikakvog utjecaja.

4.8. *Rizik promjene poreznih propisa* = vjerojatnost da zakonodavno tijelo promijeni porezne propise na način koji bi negativno utjecao na profitabilnost ulaganja u fondove.

5. Posebni rizici za poslovanje izvedenicama

5.1. *Rizik neispunjenja obveza suprotne strane* = rizik da suprotna strana neće ispuniti svoje obveze u ugovorno određenom roku i opsegu, ili da obveze neće nikada ispuniti, kao i rizik da suprotna strana neće ispuniti svoje obveze u skladu s drugim ugovorenim ili zakonskim odredbama. Rizik je različit kod pojedinih tržišta kapitala, a vezano uz sustav namire i način plaćanja koji vrijede na tom tržištu. Također je veći što su veće vremenske razlike u novčanoj i/ili papirnoj (stvarnoj) namiri. Osim toga, rizik je povezan s pravnom uređenošću ili neuređenošću sustava pohrane vrijednosnih papira i namire obveza proizašlih iz izvršenih transakcija na organiziranom tržištu vrijednosnih papira.

5.2. *Rizik promjene kamatnih stopa*

5.3. *Tečajni rizik* = rizik promjene tečaja kod izvedenica denominiranih u različitim valutama

5.4. *Robni rizik* = rizik gubitka koji nastaje zbog promjena cijena robe

5.5. *Pozicijski rizik (vrsta tržišnog rizika)* = rizik gubitka zbog promjene cijene (povećanja ili smanjenja) financijskog instrumenta odnosno u slučaju financijskog instrumenta koji je izveden iz promjene cijene odnosno varijable:

- *opći pozicijski rizik* – rizik gubitka na temelju promjene cijene financijskog instrumenta uslijed promjene razine kamatnih stopa ili većih promjena na tržištu kapitala, neovisno o bilo kojoj specifičnoj karakteristici tog financijskog instrumenta

- *specifični pozicijski rizik* – rizik gubitka na temelju promjene cijene financijskog instrumenta uslijed činjenica koje se odnose na njegovog izdavatelja odnosno u slučaju izvedenog financijskog instrumenta, uslijed činjenica koje se odnose na izdavatelja temeljnog financijskog instrumenta

6. Rizik financijske poluge

Financijska poluga je svaka metoda kojom ulagatelj povećava svoju izloženost ili putem pozajmice novca ili financijskih instrumenata, kao i zauzimanjem pozicije u izvedenicama koje imaju ugrađenu financijsku polugu ili na neki drugi način.

Financijska se poluga koristi u istraživanju optimalnih odnosa između vlastitog i tuđega financiranja. *Pravilo financijske poluge* kaže da se korištenje tuđih izvora financiranja isplati sve dok se poslovanjem ostvaruje stopa rentabilnosti veća od ponderirane kamatne stope po kojoj se plaćaju kamate na tuđi kapital. Rentabilnost vlastitoga kapitala pod utjecajem je učinaka poluge i ovisi o obujmu tuđega financiranja.

Učinak poluge kaže da se porastom tuđega financiranja povećava rentabilnost vlastitoga kapitala, ako je rentabilnost ukupnog ulaganja veća od kamatne stope na tuđi kapital. Taj pozitivan učinak naziva se i šansa poluge. Smanjenje rentabilnosti ukupnog ulaganja ispod stope troškova korištenja tuđega kapitala vodi negativnomu djelovanju poluge, tj. porastom zaduživanja pada stopa rentabilnosti vlastitoga kapitala. U tom slučaju govori se o riziku poluge. Posljedica je rasta kamata na tuđi kapital ili smanjenja rentabilnosti ukupnog ulaganja. *Odnos tuđeg i vlastitoga kapitala* naziva se čimbenikom financijske poluge. Glavni rizik financijske poluge leži u činjenici da profitabilnost samog ulaganja ne utječe na obvezu vraćanja duga, a i troškovi takvoga financiranja utječu na ulaganje smanjenjem ostvarenoga prinosa.

11.3. FINANCIJSKI INSTRUMENTI / PROIZVODI I POVEZANI RIZICI ULAGANJA

A) Dionice

Definicija

Dionice su vrijednosni papiri koji predstavljaju pravo vlasništva u nekom dioničkom društvu, odnosno kojim imatelj dionice (dioničar) dokazuje svoj udjel u temeljnom kapitalu dioničkog društva. Postoje obične tj. redovne i povlaštene dionice. Prema hrvatskom Zakonu o trgovačkim društvima, redovna dionica daje pravo glasa na glavnoj skupštini dioničkog društva, pravo na isplatu odgovarajućeg dijela dobiti (dividenda) i pravo na isplatu ostatka stečajne ili likvidacijske mase dioničkog društva. Prava iz povlaštenih dionica utvrđuju se statutom dioničkog društva, a mogu biti sa ili bez prava glasa, kumulativne i participativne. Dionička društva svojim dioničarima obično plaćaju dividendu iz neto dobiti društva te vrlo često s rastom dobiti poduzeća raste i iznos dividende. Cijenu dionica određuje ponuda i potražnja, a one se mogu kupiti ili prodati na burzama vrijednosnih papira.

Povrat na investiciju

Zarada od dionice sastoji se od isplata dividende, kao i u razlici između kupnje i prodaje dionice koje se ne mogu sa sigurnošću predvidjeti. Dividenda je raspodjela zarade dioničarima koji se donosi na skupštini dioničara. Iznos dividende izražava se ili kao apsolutni iznos po dionici ili kao postotak nominalne vrijednosti dionica. Troškovi transakcija, ako ih ima, moraju se oduzeti od ukupne zarade.

Tržišni rizik

Ulaganje u dionice ne garantira povrat početnog uloga niti regularnu isplatu dividende.

Dionice kojima se trguje na financijskim tržištima izložene su dnevnim promjenama na tržištu (rizik volatilnosti) obzirom da se cijene uspostavljaju svakodnevno na temelju ponude i potražnje.

Cijena dionice ovisi o trendu poslovanja pojedine tvrtke, kao i o općem ekonomskom i političkom okruženju. Osim toga, iracionalni čimbenici (osjećaj ulagača, javno mišljenje) također mogu utjecati na trend cijene dionica i time na povrat ulaganja.

Valutni rizik

Valutni rizik (tečajni) proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja tečaja na tržištu obzirom da dionice mogu biti denominirane u različitoj valuti od domicilne.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerojatnost da izdavatelj dionice neće biti u mogućnosti u cijelosti ili djelomično podmirivati svoje obveze.

Rizik slobodne isporuke

Rizik slobodne isporuke predstavlja vjerojatnost da druga ugovorna strana kod kupoprodaje vrijednosnih papira neće biti u mogućnosti u cijelosti ili djelomično podmiriti svoje obveze.

Rizik likvidnosti

Likvidnost može biti ograničena u slučaju pojedinih dionica.

Ako se dionica kotira na nekoliko različitih burzi, može doći do razlika u njejoj likvidnosti na različitim međunarodnim burzama.

Najveći gubitak ograničen je iznosom početnog ulaganja u dionicu, osim ako dionica ne služi kao instrument osiguranja za kredit koji je uloženi u daljnju kupnju financijskih instrumenata te je u tom slučaju izložen i riziku financijske poluge.

B) Obveznice

Definicija

Obveznice su dugoročni dužnički vrijednosni papiri s rokom dospjeća preko jedne godine. Kupac obveznice posuđuje iznos na koji obveznica glasi njezinu izdavatelju, a izdavatelj obveznice jamči da će tijekom utvrđenog vremenskog razdoblja imatelju obveznice godišnje plaćati utvrđeni iznos kamata, te o dospjeću obveznice isplatiti iznos na koji ona glasi. Za razliku od klasičnog kredita, dužnički financijski instrument može biti kupljen ili prodan na sekundarnom tržištu.

Obveznice mogu biti podijeljene po više različitih kriterija:

- a) Prema izdavatelju
 - Državne obveznice
 - Municipalne (gradske, općinske) obveznice
 - Korporativne obveznice
 - Bankovne obveznice
- b) Prema primarnom tržištu
 - Domaće obveznice
 - Strane obveznice
 - Euroobveznice
- c) Prema kamatnim stopama
 - Obveznice s fiksnom kamatnom stopom
 - Obveznice s promjenjivom kamatnom stopom (floating-rate notes, FRN)
 - Obveznice s kombiniranom kamatnom stopom
- d) Prema učestalosti isplate kamate
 - Diskontne obveznice (zero coupon bonds)
 - Obveznice s godišnjom isplatom kamata
 - Obveznice s isplatom kamata češće od godine dana
- e) Prema učestalosti isplate glavnice
 - Jednokratno (bullet)
 - Amortizirajuće obveznice
 - Amortizirajući fond (sinking fund)
 - Opozive obveznice.

Povrat na investiciju

Zarada od obveznica sastoji se od kamate na kapital i bilo kakve razlike između nabavne cijene i cijene ostvarene nakon prodaje / otkupa obveznice. Povrat se može unaprijed odrediti samo ako se obveznica drži do dospjeća. Kako cijena ostvarena pri prodaji obveznice (tržišna cijena) nije unaprijed poznata (ukoliko se obveznica ne drži do dospjeća), povrat može biti veći ili niži od početno izračunatog provrata. Osim toga, troškovi transakcija, ako ih ima, moraju se oduzeti od ukupnog povrata.

Tržišni rizik

Obveznice kojima se trguje na financijskim tržištima izložena su dnevnim promjenama na tržištu obzirom da se cijene uspostavljaju svakodnevno na temelju ponude i potražnje. Ako se obveznica drži do dospjeća, investitor će primiti otkupnu cijenu kako je navedeno u uvjetima obveznica. Ako se obveznica proda prije dospjeća, investitor će dobiti trenutnu tržišnu cijenu. Tržišna cijena regulirana je ponudom i potražnjom i nije unaprijed poznata. Obveznicama se trguje na burzi ili na OTC tržištu te se cijene nastale na burzi mogu znatno razlikovati od ponuda na OTC tržištu.

Valutni rizik

Valutni rizik (tečajni) proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja tečaja na tržištu obzirom da obveznice mogu biti denominirane u različitoj valuti od domicilne. U slučaju negativnih kretanja valute u kojoj je obveznica izdana u odnosu na lokalnu valutu (slabljenje inozemne valute, a jačanje lokalne valute), imatelj obveznice može izgubiti na vrijednosti ulaganja.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerojatnost da izdavatelj dionice neće biti u mogućnosti u cijelosti ili djelomično podmiriti svoje obveze.

Sukladno tome se kreditna sposobnost dužnika mora uzeti u obzir kod donošenja investicijske odluke. Kreditni rejting (procjena kreditne sposobnosti organizacija) izdane od neovisnih rejting agencija pružaju smjernice u tom smislu. Najviša kreditna sposobnost je "AAA". U slučaju niskih ocjena (npr. "B" ili "C"), rizik kreditni rizik je veći. Promjena kreditne sposobnosti izdavatelja može utjecati na tržišnu cijenu obveznice.

Rizik likvidnosti

Utrživost obveznica ovisi o nekoliko čimbenika kao što su volumen izdanja, preostalo vrijeme do dospjeća, pravila burze i tržišni uvjeti. Obveznice koje je teško prodati radi premale potražnje snose rizik ostvarenja niže cijene od trenutne tržišne cijene pri prodaji.

Rizik prijevremenog iskupa dužničkih vrijednosnih papira

Rizik je povezan je s opcijom ugrađenom u vrijednosni papir koja izdavatelju daje pravo, ali ne i obvezu iskupa obveznice u slučaju pada kamatnih stopa s ciljem smanjenja troška zaduživanja izdavatelja na točno određeni dan. Imatelj dužničkih vrijednosnih papira tada može primljeni iznos ponovo uložiti po nižoj kamatnoj stopi. U slučaju da izdavatelj ima pravo djelomično otkupiti glavnice tada taj rizik nazivamo rizik prijevremenoga djelomičnog iskupa. Ako izdavatelj ima ugrađenu opciju prijevremenog iskupa ukupne ili dijela glavnice tada taj dužnički vrijednosni papir nosi viši rizik volatilnosti. Što je viša fluktuacija kamatnih stopa to je veća mogućnost da će izdavatelj iskoristiti svoje pravo prijevremenog otkupa.

Najveći gubitak ograničen je iznosom početnog ulaganja u dužnički vrijednosni papir, osim ako on ne služi kao instrument osiguranja za kredit koji se ulaže u daljnju kupnju financijskih instrumenata te je u tom slučaju izložen i riziku financijske poluge.

C) Instrumenti tržišta novca

Depozit

Definicija

Depozit se u većini slučajeva odnosi se na novčane depozite i označava novčana sredstva različitih vlasnika koje banka i druge depozitne ustanove prikupljaju na svojim računima i iz njih odobravaju kredite. Novčani depoziti su obveza banke prema svojim deponentima i vode se u pasivi bilance banke, a vlasnicima depozita plaća se tzv. pasivna kamata. Osnovna podjela novčanih depozita je na a vista – depozite po viđenju i vremenske ili ročne depozite. Depoziti po viđenju isplaćuju se njihovu vlasniku na prvi poziv, a oročeni depoziti imaju utvrđen rok dospijeca i do tada u pravilu deponent ne može raspolagati novčanim sredstvima u depozitu.

Repo

Definicija

Ugovor po kojem jedna ugovorna strana prima od druge ugovorne strane depozit s fiksnom kamatnom stopom, te istovremeno prodaje drugoj ugovornoj strani vrijednosne papire koje koristi kao kolateral uz obvezu ponovne kupnje na određeni dan u budućnosti.

Buy/sell back ili reversni repo je ugovor po kojem jedna ugovorna strana daje drugoj ugovornoj strani depozit uz fiksnu kamatnu stopu, te istovremeno kupuje od druge ugovorne strane vrijednosne papire uz obvezu ponovne prodaje na određeni dan u budućnosti.

Blagajnički zapisi

Definicija

Blagajnički zapisi su kratkoročni utrživi vrijednosni papiri s rokom dospijeca do jedne godine. Izdaju ga ministarstva financija, državne agencije ili centralne banke. U Hrvatskoj blagajničke zapise emitira Hrvatska narodna banka. Smatraju se nerizičnim instrumentom, a glavne su mu karakteristike sigurnost i niži prinos. Prodaju se uz diskont na 91, 182 i 364 dana.

Trezorski zapisi

Definicija

Trezorski zapisi su vrijednosni papiri koje izdaje Ministarstvo financija s rokovima dospijeca od 91, 182, i 364 dana s denominacijom od 1.000,00 eura. Upis trezorskih zapisa vrši se na aukcijama koje objavljuje Ministarstvo financija Republike Hrvatske. Na tim aukcijama mogu sudjelovati samo domaće banke i domaće tvrtke. U primarnoj aukciji prodaju se uz diskont, dok se kasnije njima trguje na sekundarnom tržištu.

Komercijalni zapisi

Definicija

Komercijalni zapisi su kratkoročni dužnički vrijednosni papiri koje izdaju poduzeća radi pribavljanja kratkoročnih sredstava. Obično ih izdaju velike korporacije dobrog kreditnog rejtinga. Predstavljaju nesigurniji financijski instrument od trezorskih i blagajničkih zapisa. Investitoru - kupcu nose prihod - kamatu u obliku diskonta.

Principi povrata i rizika instrumenata tržišta novca u velikoj su mjeri ekvivalentni principima povrata obveznica. Razlike se uglavnom odnose na rizik likvidnosti obzirom da se postoje sekundarno tržište za sve instrumente tržišta novca. Iz toga razloga ne postoji ni garancija da se takvi instrumenti mogu u bilo kojem trenutku prodati.

Ulaganje u instrumente tržišta novca pretpostavlja preuzimanje slijedećih rizika:

Tržišni rizik

Instrumenti novčanog tržišta izloženi su dnevnim promjenama na tržištu obzirom da se cijene uspostavljaju svakodnevno na temelju ponude i potražnje.

Valutni rizik

Valutni rizik (tečajni) proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja tečaja na tržištu obzirom da instrumenti novčanog tržišta mogu biti denominirani u različitoj valuti od domicilne.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerojatnost da izdavatelj instrumenta tržišta novca neće biti u mogućnosti u cijelosti ili djelomično podmirivati svoje obveze.

Rizik likvidnosti

Za pojedine instrumente tržišta novca ne postoje sekundarna tržišta stoga se ne može jamčiti da se instrumenti mogu lako prodati.

D) Investicijski fond

Definicija

Subjekt za zajednička ulaganja čija je jedina svrha i namjena prikupljanje sredstava javnom ili privatnom ponudom te ulaganje tih sredstava u različite vrste imovine u skladu s unaprijed određenom strategijom ulaganja investicijskog fonda, a isključivo u korist imatelja udjela u tom investicijskom fondu. Investicijski fond može biti : otvoreni i zatvoreni, te alternativni investicijski fond ili UCITS fond.

Novčani fond = vrsta investicijskog fonda koji sredstva ulaže u instrumente novčanog tržišta koji nose minimalan rizik (depoziti, trezorski zapisi, blagajnički zapisi).

Obveznički fond = vrsta investicijskog fonda koji sredstva ulaže u obveznice različitih izdavatelja. Prinosi fondova su stabilni uz smanjen rizik zbog sigurnosti obveznica.

Mješoviti fond = vrsta otvorenih investicijskih fondova koji ulažu u razne vrste financijske imovine na temelju omjera propisanih prospektom i statutom fonda. Najčešći su podjednaki omjeri ulaganja u obveznice i dionice. Takav fond privlači investitore koji žele mogućnost višeg prinosa koji nude dionice i stabilnost koju pružaju obveznice.

Dionički fond = vrsta investicijskog fonda koji sredstva ulaže u dionice različitih kompanija. Zbog volatilne prirode dionica ulaganje u fond nosi povećan rizik, ali je mogućnost ostvarenja povećanog prinosa realna.

Povrat na investiciju

Povrat od ulaganja u investicijske fondove sastoji se od kretanja vrijednosti udjela.

Vrijednost udjela iskazuje se kao ukupna vrijednost ukupne imovine investicijskog fonda podijeljena sa brojem udjela.

Ulaganje u investicijske fondove pretpostavlja preuzimanje slijedećih rizika:

Tržišni rizik

Vrijednost ulaganja investicijskog fonda može brzo narasti ili se brzo smanjiti (ovisno o promjenama u gospodarstvu, politici, ili vezano uz individualno stanje samog izdavatelja vrijednosnog papira). Osim toga, pojedine ulagačke odluke vezane uz očekivani prinos mogu bitno utjecati na rizik ulaganja. Ulaganje investicijskog fonda ovisno je od čimbenika koji (1) djeluju na pojedina ulaganja investicijskog fonda (nesistemska rizik – može se ublažiti diversifikacijom ulaganja) i (2) djeluju na sve ili većinu ulaganja investicijskog fonda (sistemska rizik – ne može se ublažiti diversifikacijom ulaganja).

Valutni rizik

Rizik promjene vrijednosti imovine fonda u odnosu na obračunsku valutu jer imovina može biti uložena u financijske instrumente denominirane u različitim valutama.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti manifestira se kada Investicijski fond nije u mogućnosti unovčiti svoju imovinu bez većih negativnih posljedica uslijed isplata velikih novčanih iznosa, a temeljem zahtijevanih isplata udjela. Također mogu biti prisutne teškoće pri isplati novčanih sredstava prodajom vrijednosnih papira u vlasništvu fonda uslijed opće nelikvidnosti i nestabilnosti tržišta tih vrijednosnih papira.

Najveći gubitak ograničen je iznosom početnog ulaganja u investicijski fond, osim ako on ne služi kao instrument osiguranja za kredit koji ulaže u daljnju kupnju financijskih instrumenata te je u tom slučaju izložen i riziku financijske poluge.

E) Izvedenice

Definicija

Izvedenice predstavljaju financijske instrumente čiji su bitni sastojci izvedeni iz vrijednosnih papira, indeksa, valute, kamatne stope ili energenata, a kojim se utvrđuje pravo ili obveza kupnje ili prodaje određenog vrijednosnog papira, valute, indeksa, kamatne stope ili energenta, neovisno vrši li se namira u novcu ili isporukom predmeta kupnje ili prodaje.

Financijske izvedenice koriste se u svrhu zaštite od rizika promjene vrijednosti temeljnoga financijskog instrumenta (engl. Hedging), zatim u špekulativne svrhe te za različite tipove arbitraže. Trgovanje financijskim instrumentima nudi velike zarade, ali i velike gubitke. Kod financijskih izvedenica nije potrebno u potpunosti platiti punu vrijednost temeljnoga financijskog instrumenta te se razmjena novčanih tokova odvija u budućnosti. Upravo ta činjenica omogućuje korištenje visokoga stupnja financijske poluge, što ulaganje u ove instrumente čini znatno rizičnijima.

Banka će Klijentu (malom ulagatelju) prije ugovaranja transakcije s izvedenicama, osigurati standardizirani Dokument s ključnim informacijama (KID) koji sadržava jasne informacije u vezi predmetne izvedenice te omogućava usporedbu između različitih vrsta izvedenica.

Dokument s ključnim informacijama sadrži sve informacije propisane Uredbom (EU) br. 1286/2014 kako bi Klijentu pomogle u razumijevanju prirode, rizika, troškova, mogućih dobitaka i gubitaka ovog proizvoda.

KID o izvedenicama generičke je prirode i ni na koji način ne predstavlja ponudu ili preporuku za kupnju ili prodaju financijskog instrumenta ili za sklapanje bilo koje druge vrste posla s tim u vezi, te se objavljuje na službenoj Internet stranici Banke: www.hpb.hr. Banka redovito preispituje informacije sadržane u dokumentu s ključnim informacijama te po potrebi revidira dokument koji bez odgađanja objavljuje na svojim službenim web stranicama.

1. FX Forward

Definicija

Forward transakcija je kupnja ili prodaja određenog iznosa strane valute za neku drugu valutu s namikom transakcije na određeni datum u budućnosti po cijeni koja je dogovorena u trenutku zaključivanja transakcije. Razlika u tečaju između FX Spot transakcije i FX Forward transakcije je posljedica razlike u kamatnim stopama na valute uključene u transakciju.

Povrat na investiciju

Zarada / gubitak odražava se u razlici između tržišnog tečaja na datum namire transakcije i fiksiranog tj. dogovorenog tečaja u trenutku ugovaranja forward transakcije. U slučaju da je ugovoreni tečaj niži od trenutnoga tržišnog tečaja, ona strana koja ima obvezu prodati dogovoren iznos ima gubitak, dok druga strana ostvaruje dobitak.

Valutni rizik

Valutni rizik (tečajni) odražava se kao mogućnost da kupac/prodavatelj može kupiti/prodati stranu valutu na tržištu po boljoj cijeni u trenutku namire forward transakcije. Potencijalni gubitak može premašiti ugovoreni iznos kupoprodaje.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerojatnost da ugovorna strana neće biti u mogućnosti u cijelosti ili djelomično podmirivati svoje obveze.

2. FX Swap

Definicija

Transakcija koja u srži predstavlja pozajmicu jedne valute uz zalog druge na ugovoreno vrijeme, a u praksi predstavlja transakciju koje se sastoji od istovremene kupnje/prodaje valute sa namikom do dva radna dana te istovremene prodaje/kupnje valute s namikom transakcije na određeni datum u budućnosti. Tečaj koji vrijedi na datum namire u budućnosti temelji se na kamatnom diferencijalu tj. na razlici u kamatnim stopama valuta koje su predmet kupnje/prodaje i koja se dodaje tržišnom tečaju koji vrijedi u trenutku ugovaranja FX Swap transakcije.

Povrat na investiciju

Zarada / gubitak proizlazi iz kretanja razlika u kamatnim stopama valuta koje su predmet kupnje/prodaje.

Valutni rizik

Valutni rizik (tečajni) proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja tečaja na tržištu obzirom da je FX Swap denominiran u različitim valutama. Kupac je izložen mogućim gubicima ukoliko tečaj na tržištu počinje padati, prodavatelj je izložen mogućim gubicima ukoliko tečaj na tržištu počinje rasti.

Kamatni rizik

Kamatni rizik proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja kamatnih stopa na tržištu. Kupac je izložen mogućim gubicima ukoliko na tržištu kamatne stope na tržištu počinju padati, prodavatelj je izložen mogućim gubicima ukoliko na tržištu kamatne stope na tržištu počinju rasti.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerojatnost da ugovorna strana neće biti u mogućnosti u cijelosti ili djelomično podmirivati svoje obveze.

3. Interest rate Swap - IRS

Definicija

Kamatni swap je ugovor između dvije strane o periodičnim isplata kamata tijekom života IRS na određene datume, a za obračunsku osnovu se uzima unaprijed dogovorena (zamišljena) glavnica. Jedna ugovorna strana plaća fiksnu kamatnu stopu, dok druga plaća promjenjivu kamatnu stopu baziranu na nekoj referentnoj stopi (LIBOR, EURIBOR i sl). Fiksna kamatna stopa se zamjenjuje za varijabilnu kamatnu, s time da se glavnica ne razmjenjuje i ona služi samo za izračun kamata.

Povrat na investiciju

Strana koja je kupac u IRS-u (strana koja plaća fiksnu kamatnu stopu) zaradu će ostvariti u slučaju rasta kamatnih stopa. Strana koja je prodavatelj u IRS-u (strana koja prima fiksnu kamatnu stopu) zaradu će ostvariti u slučaju pada kamatnih stopa.

Valutni rizik

Valutni rizik (tečajni) proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja tečaja na tržištu obzirom da IRS može biti denominiran u različitoj valuti od domicilne. Kupac je izložen mogućim gubicima ukoliko tečaj na tržištu počinje padati, prodavatelj je izložen mogućim gubicima ukoliko tečaj na tržištu počinje rasti.

Kamatni rizik

Kamatni rizik proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja kamatnih stopa na tržištu. Kupac IRS-a izložen je gubitku u slučaju pada kamatnih stopa. Prodavatelj IRS-a izložen je gubitku u slučaju rasta kamatnih stopa.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerojatnost da ugovorna strana neće biti u mogućnosti u cijelosti ili djelomično podmirivati svoje obveze.

4. Cross-Currency Swap - CCS

Definicija

Slično kao IRS, CCS je ugovor između dvije strane o periodičnim isplata kamata tijekom života CCS na određene datume, a za obračunsku osnovu se uzima unaprijed dogovorena (zamišljena) glavnica. Jedna ugovorna strana plaća fiksnu ili promjenjivu kamatnu stopu, dok druga plaća fiksnu ili promjenjivu kamatnu stopu baziranu na nekoj referentnoj stopi (LIBOR, EURIBOR i sl). Glavnica se ne razmjenjuje i ona služi samo za izračun kamata. Iznos

glavnice je u različitim valutama. Tijekom života swapa strane plaćaju kamate u valuti koju su primili kada su se glavnice izmijenile.

Izmjena glavnice može biti:

- Na početku i na kraju ugovornog perioda,
- Nema izmjene glavnice,
- Samo na početku ugovornog perioda,
- Samo na kraju ugovornog perioda.

Povrat na investiciju

Strana koja je kupac u CCS-u zaradu će ostvariti u slučaju rasta kamatnih stopa i rasta tržišnog tečaja. Strana koja je prodavatelj u CCS-u zaradu će ostvariti u slučaju pada kamatnih stopa i pada kamatnih stopa.

Valutni rizik

Valutni rizik (tečajni) proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja tečaja na tržištu obzirom da CCS može biti denominiran u različitim valutama. Kupac je izložen mogućim gubicima ukoliko tečaj na tržištu počinje padati, prodavatelj je izložen mogućim gubicima ukoliko tečaj na tržištu počinje rasti.

Kamatni rizik

Kamatni rizik proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja kamatnih stopa na tržištu. Kupac CCS-a izložen je gubitku u slučaju pada kamatnih stopa. Prodavatelj CCS-a izložen je gubitku u slučaju rasta kamatnih stopa.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerojatnost da ugovorna strana neće biti u mogućnosti u cijelosti ili djelomično podmiriti svoje obveze.

5. Interest-Rate (Bond) Futures

Definicija

Obveznički futures ugovori se uvijek baziraju na sintetičkoj obveznici (određenoj od burze). Po dospelju, prodavatelj futures ugovora je obavezan izabrati neku od obveznica, koje je burza odredila kao podobne za isporuku, te je isporučiti za ispunjenje svoje obveze. Pošto se obveznice znatno razlikuju s obzirom na vrijeme do dospelja ili kupona velika je razlika koja od obveznica će se isporučiti. Stoga se obveznice podobne za isporuku uravnotežuju preko faktora konverzije. Uravnotežene obveznice znače da sve obveznice imaju prinos jednak kuponu sintetičke obveznice. Cijena futures ugovora za svaku od podobnih obveznica se izračunava preko arbitražne formule. Faktori za konverziju nikad ne pokrate u potpunosti razlike između obveznica za isporuku. Zato uvijek postoji jedna CTD tj. jedna obveznica koja je, iz perspektive prodavatelja, najjeftinija za isporuku.

Povrat na investiciju

Strana koja je kupac Interest-Rate (Bond) Futures-a zaradu će ostvariti u slučaju rasta kamatnih stopa i rasta tržišnog tečaja. Strana koja je prodavatelj u Interest-Rate Futuresu zaradu će ostvariti u slučaju pada kamatnih stopa i pada tržišnog tečaja.

Valutni rizik

Valutni rizik (tečajni) proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja tečaja na tržištu, obzirom da Interest Rate Futures može biti denominiran u različitoj valuti od domicilne. Kupac je izložen mogućim gubicima ukoliko tečaj na tržištu počinje padati, prodavatelj je izložen mogućim gubicima ukoliko tečaj na tržištu počinje rasti.

Kamatni rizik

Kamatni rizik proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja kamatnih stopa na tržištu. Kupac je izložen gubitku u slučaju pada kamatnih stopa. Prodavatelj je izložen gubitku u slučaju rasta kamatnih stopa.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerojatnost da ugovorna strana neće biti u mogućnosti u cijelosti ili djelomično podmiriti svoje obveze.

F) Strukturirani proizvodi

Definicija

Strukturirani proizvodi pripadaju kategoriji kompleksnih financijskih instrumenata, a predstavljaju, prenosive vrijednosne papire čija cijena ovisi o kretanju cijene temeljne imovine/instrumenta (eng. underlying) te o uvjetima isplate koji su unaprijed definirani od strane izdavatelja. Proizvod kombinira jednu ili više vrsta financijske imovine. Temeljna imovina može biti sačinjena od dionica, košarice dionica, indeksa, fonda, roba, valuta, opcija itd.

Ulaganje u strukturirane proizvode podrazumijeva preuzimanje slijedećih rizika:

Kreditni rizik (rizik izdavatelja)

Kreditni rizik je rizik da Izdavatelj proizvoda neće moći iskupiti proizvod pri dospelju.

Što izdavatelj ima bolji kreditni rejting, manji je kreditni rizik. Izdavatelj koji jamči za ovaj strukturirani proizvod i/ili Jamac/Garant ovog strukturiranog proizvoda imaju kreditni rejting i kreditni raspon koji se s vremenom mogu promijeniti, što utječe na procjenu proizvoda. Ulagač također treba biti svjestan da otkup ovakvog Strukturiranog proizvoda po dospelju ovisi o tome je li nastupio neki kreditni događaj ili kršenje ugovornih obveza koje utječe na Izdavatelja i/ili Jamca/Garanta za životnog vijeka Strukturiranog proizvoda.

Tržišni rizik

Rizik da se cijena temeljnog instrumenta neće kretati u skladu s očekivanjem ulagatelja.

Na procjenu vrijednosti proizvoda može neovisno utjecati fluktuacija temeljne imovine ili promjene tržišnih parametara, volatilnost tržišta, kretanja kamatnih stopa i uvjeti refinanciranja Izdavatelja i njegova Jamca/Garanta. Cijena otkupa može biti niža od cijene izdanja.

Rizik valutnog tečaja

Odnosi se na proizvode kod kojih je cijena temeljnog instrumenta izražena u stranoj valuti.

Rizik prijevremenog iskupa

Kod nekih vrsta proizvoda izdavatelj zadržava pravo prijevremenog iskupa proizvoda. Informacija o mogućnosti prijevremenog iskupa uobičajeno je navedena u dokumentaciji priloženoj prilikom izdavanja proizvoda od strane izdavatelja. Prilikom prijevremenog iskupa proizvoda ulagatelj će svoja prava koja proizlaze iz proizvoda ostvariti u trenutku prije očekivanog datuma dospijeaća.

Rizik gubitka uloženog

Ovisno o vrsti proizvoda, ulagatelj može izgubiti dio ili cijeli iznos uloženog kapitala, a što je Izdavatelj obavezan navesti u dokumentaciji priloženoj prilikom izdavanja proizvoda od strane izdavatelja. Kada se radi o proizvodu sa zaštitom glavnice Izdavatelj jamči isplatu uložene glavnice (umanjene za transakcijske naknade za ulaganje, isključujući sve propisane poreze u cijelosti ili u nekom određenom dijelu), samo ako zaključna cijena temeljne imovine bude jednaka određenoj razini ili iznad nje. Gubitak glavnice je u ovom slučaju povezan s fluktuacijom tržišta na više ili na niže. Glavnica nije zajamčena u slučaju prijevremenog raskida prije dospijeaća.

12. ODRŽIVO ULAGANJE

Održivo ulaganje predstavlja proces razmatranja i uzimanja u obzir okolišnih, socijalnih i upravljačkih faktora (tzv. ESG faktori) i rizika prilikom donošenja odluka o ulaganju ili davanju investicijskog savjeta, s uvjerenjem da bi navedeni faktori trebali dovesti do dugoročnog povećanja ulaganja u održive ekonomske aktivnosti i projekte.

Banka kao sudionik na financijskom tržištu i financijski savjetnik pri pružanju usluga investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljem uključuje rizik održivosti u svoje investicijske procese, u skladu s Uredbom (EU) 2019/2088 (SFDR Uredba), i propisima donesenim na temelju te uredbe te Uredbom (EU) 2020/852 (Uredba o taksonomiji). U tom smislu, pristup Banke održivom ulaganju temelji se na uključivanju ESG kriterija u investicijsku analizu i proces donošenja odluka te gdje je to primjenjivo obzirom na veličinu i značaj pojedinačnog ulaganja, na pristup aktivnog vlasništva kroz angažman i glasovanje na glavnim skupštinama. Detaljniji pristup Banke održivom ulaganju opisan je Politikom održivosti i odgovornog ulaganja prilikom pružanja investicijskih usluga, koja je objavljena na internetskim stranicama Banke (<https://www.hpb.hr/hr/odrzivo-ulaganje-i-financiranje/7624>).

Održivost ulaganja kod portfelja kojima Banka upravlja

Banka trenutno upravlja s portfeljima koji spadaju u kategoriju proizvoda koji nemaju za cilj održivo ulaganje niti promoviranje okolišnih i socijalnih čimbenika sukladno članku 8. i 9. Uredbe (EU) 2019/2088, odnosno spadaju u kategoriju tzv. „neutral“ ili „mainstream“ proizvoda ali na način da pri donošenju investicijskih odluka Banka ima u vidu održivost i prepoznaje rizike održivosti te je održivost obvezni dio investicijskog procesa. Prilikom donošenja investicijskih odluka Banka se koristi interno razvijenim modelom ocjenjivanja rizika održivosti.

Utjecaj rizika održivosti na prinos portfelja

Za portfelje kojima upravlja Banka procjenjuje da potencijalno materijaliziranje rizika održivosti (u vidu štetnih okolišnih, socijalnih i upravljačkih okolnosti) može imati bitne negativne učinke na vrijednost ulaganja portfelja. Rizici održivosti na taj način mogu u određenoj mjeri imati i materijalan utjecaj na prinos portfelja, što će ovisiti o politici ulaganja i sastavnicama portfelja. Banka ima uvjerenje da uključivanje rizika održivosti u proces donošenja investicijskih odluka kroz identificiranje, mjerenje i upravljanje navedenim rizikom ima pozitivan predznak odnosno može dugoročno voditi uspješnom ostvarivanju ciljeva portfelja.

Glavni štetni učinci

Glavni štetni učinci na čimbenike održivosti su učinci investicijskih odluka koji bi na čimbenike održivosti mogli imati negativne utjecaje. Negativni učinci proizlaze iz poslovanja Izdavatelja, a ovise o sektoru i geografskom području na kojem Izdavatelj posluje.

U procesu donošenja investicijskih odluka za portfelje kojima upravlja Banka razmatra i mjeri glavne štetne učinke na čimbenike održivosti, za čije praćenje i mjerenje Banka koristi regulatorni okvir, odnosno indikatore propisane Uredbom (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga i propisima donesenim na temelju te uredbe. Navedeni indikatori sastoje se od obveznih i dodatnih indikatora.

Počevši od 2023. godine Banka na svojim stranicama (zaključno s 30. lipnja 2023. godine) objavljuje godišnji izvještaj o glavnim štetnim učincima na čimbenike održivosti za portfelje kojima upravlja koji sadrži prethodno spomenute indikatore.

S obzirom na trenutnu djelomičnu dostupnost podataka koje Izdavatelji objavljuju Banka prilagođava svoju metodologiju za mjerenje glavnih štetnih utjecaja na čimbenike održivosti, odnosno prikuplja podatke na tzv. Best effort bazi (na najbolji način koji može), na način prikupljanja informacija iz objavljenih (ne)financijskih izvještaja Izdavatelja i onih objavljenih na informacijskom servisu Bloomberg, te pristupom angažiranja u vidu direktnog komuniciranja s Izdavateljem u svrhu prikupljanja što je moguće većeg broja podataka,

ESG ocjenjivanjem Izdavatelja i pristupom isključivanja Banka nastoji smanjiti glavne štetne učinke na čimbenike održivosti.

Objave vezane na glavne štetne učinke na čimbenike održivosti dostupne su na web stranici Banke, na poveznici: <https://www.hpb.hr/hr/odrzivo-ulaganje-i-financiranje/7624>.

13. DOKAZIVANJE STATUSA OVLAŠTENE OSOBE U BANCIMA

Banka vodi Registar ovlaštenih osoba u Banci koje obavljaju relevantne funkcije. Zaposlenici koji obavljaju relevantne funkcije ispunjavaju propisane kadrovske uvjete i zahtjeve vezano za primjerenu razinu znanja i stručnosti. Relevantne funkcije su:

- pružanje informacija Klijentima vezano za usluge i aktivnosti i nuđenje usluga,
- pružanje informacija korisnicima vezano za financijske instrumente ili strukturirane depozite,
- pružanje usluga zaprimanja i prijenosa naloga u vezi s jednim ili više financijskih instrumenata i izvršavanje naloga za račun klijenta (brokerski poslovi),
- upravljanje portfeljem,
- investicijsko savjetovanje i
- trgovanje za vlastiti račun (poslovi riznice).

Ovlaštena osoba u Banci može obavljati jednu ili više relevantnih funkcija. Ovlaštena osoba koja obavlja više relevantnih funkcija posjeduje stručne kvalifikacije za sve funkcije koje obavlja.

Banka će na zahtjev Klijenta predložiti odnosno izdati potvrdu ispisanu na memorandumu društva koja potvrđuje da je osoba koja obavlja relevantnu funkciju za koju je odgovorna i nadležna Banka, ovlaštena osoba u odnosu na relevantnu funkciju koju obavlja.

Napomena:

Svrha sadržaja ovog dokumenta je informativna i namijenjena široj investicijskoj javnosti, te ovaj dokument ne predstavlja i ni u kojim okolnostima ne može se smatrati (bilo u cijelosti ili djelomično) ponudom, nagovorom, investicijskim savjetom, osobnom preporukom ili pozivom na stavljanje ponude za kupnju, upis ili prodaju investicijske usluge ili jednog ili više financijskih instrumenata navedenih u ovom dokumentu.

Prije davanja zahtjeva / naloga za kupnju i/ili prodaju potrebno je proučiti prospekt izdanja odabranoga financijskog instrumenta i upoznati se sa svim karakteristikama i rizicima ulaganja u odabrani financijski instrument, kao i njihovom utjecaju na kretanje cijene takvog financijskog instrumenta.

Banka i njezini zaposlenici ne pružaju porezne savjete. Ulagači bi se trebali posavjetovati sa svojim poreznim savjetnikom o vlastitoj poreznoj situaciji prije ulaganja u bilo koje financijske instrumente.

U primjeni od 15. siječnja 2023.